

2.10.2026 г.

X

Красимир Чакъров
Заместник - министър
Signed by: Krasimir Mladenov Chakarov

Ръководител на Управляващия орган на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023 - 2027 г.

Справка за направените предложения и възражения в процеса на обществено обсъждане на проект на Заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване по втори прием по интервенция П.Д.1. „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г.

№	Данни на подателя	Дата на получаване	Коментар/Предложение	Становище на УО на СПРЗСР
1	Паулина Господинова	19.09.2026	Защо кориандъра е изключен от приоритетните култури? Сега има пазар за този вид продукция , искате хората реално да работят и развиват , кориандъра е стока , която има търсене.	Не се приема. Списъкът на приоритетните култури и животни по интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. (СПРЗСР 2023-2027 г.), е определен въз основа на приложимите критерии за насочване на

				подпомагането към определени сектори и производства. Списъкът с приоритетни култури и животни е предложен и одобрен на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР 2023-2027 г., на 2 септември 2026 г.
2	Доротей Николова	19.09.2026	ДО МИНИСТЕРСТВОТО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ ДО РЪКОВОДИТЕЛЯ НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ 2023–2027 г. СТАНОВИЩЕ И ПРЕДЛОЖЕНИЕ относно определения срок за прием на заявления по интервенция II.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием Уважаеми госпожи и господа, Във връзка с публикуваните за обществено обсъждане проекти на документи за кандидатстване по интервенция II.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием, отправям настоящото становище и възражение относно предвидения съществено съкратен срок за прием на заявления.	

		В публикувания проект на заповед е предвиден период за кандидатстване от 02 октомври 2026 г. до 02 ноември 2026 г., 23:59 ч., или общо 32 календарни дни. За сравнение, при първия прием по същата интервенция през 2024–2025 г. периодът за кандидатстване е бил определен от 15 ноември 2024 г. до 24 януари 2025 г., 23:59 ч., т.е. приблизително 70 календарни дни. Това представлява съществено намаляване на времето, с което потенциалните кандидати разполагат за подготовка и подаване на заявленията. 1. Предвиденият 32-дневен срок представлява съществено съкращаване спрямо нормативно установения общ срок. Особено важно в случая е обстоятелството, че съгласно чл. 5, ал. 2 от Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г. срокът за подаване на заявления за подпомагане не може да бъде по-кратък от 60 дни. Същевременно чл. 5, ал. 3 предвижда възможност ръководителят на Управляващия орган да определи по-кратък срок при изрично посочени в разпоредбата хипотези. Поради това предвиденият 32-дневен срок следва да бъде разглеждан като изключение от общо установения 60-дневен срок. В тази връзка моля да бъде посочено:	Не се приема. Наредба № 4 от 2024 г. за реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, за сключване и изменение на административни договори, за налагане на административни санкции за интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви „а“, „в“ – „е“ и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, за условията и реда за изплащане, за отказ за изплащане и намаления на плащанията, и за оттегляне на изплатената финансова помощ за интервенциите по чл. 73, 74, 75, 77 и 78 от същия регламент (Наредба № 4 от 2024 г.) предоставя възможност на Управляващият орган да определи и по-кратък срок за подаване на заявления за подпомагане при наличието на обстоятелствата, предвидени в чл. 5, ал. 3. Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023–2027 г. навлиза в последните две години от периода на
--	--	---	---

			• коя от хипотезите на чл. 5, ал. 3 от Наредба № 4 е основание за определяне на по-кратък срок; • какви конкретни фактически и административни обстоятелства налагат срок именно от 32 календарни дни; • разглеждан ли е вариантът за прилагане на общия 60-дневен срок и по какви причини той не е възприет; • извършена ли е преценка дали 32 дни са достатъчни за реалната подготовка на кандидатурите. 2. Значителното съкращаване на срока не съответства на практическата сложност на кандидатстването Подготовката на заявление по интервенция П.Д.1 не се изчерпва с техническото попълване и подаване на формуляри в електронната система. За потенциалния млад кандидат е необходимо предварително да бъдат извършени редица действия, включително подготовка на бизнес план, събиране на необходимите доказателства и документи, както и при необходимост – извършване на административни процедури и съгласувания пред компетентни институции. В зависимост от конкретното стопанство такива действия могат да изискват комуникация и документи от институции	изпълнение. В тази връзка е необходимо да бъде осигурено достатъчно време за извършване на административната оценка, сключване на административните договори, извършване на плащанията и последващото изпълнение на одобрените бизнес планове. Определеният срок от 32 календарни дни е съобразен с необходимостта от своевременно приключване на процедурите и осигуряване на достатъчно време за изпълнение на одобрените проекти. Решението за провеждане на приема в посочения срок е обсъдено и одобрено от Комитета за наблюдение на Стратегическия план на заседанието, проведено на 2 септември 2026 г.
--	--	--	---	--

		като БАБХ, РИОСВ, общински администрации и други компетентни органи. Поради това реалното време, необходимо за подготовка на кандидатурата, не следва да се свежда единствено до времето за техническо подаване на заявлението. 32-дневният срок поставя особено сериозно предизвикателство именно пред новостартиращите кандидати, които тепърва изграждат стопанството си и за които значителна част от необходимите действия и документи не могат да бъдат извършени едновременно и независимо от административните срокове на други институции. 3. Предвидимостта на приема и информацията, предоставяна на потенциалните кандидати В качеството си на потенциален кандидат съм в контакт с Националната служба за съвети в земеделието (НССЗ) още от пролетта на 2026 г. В рамките на проведените консултации неколкократно ми беше посочвано от експерти на НССЗ, че при втория прием се очаква стандартен и предвидим период за кандидатстване, сходен с продължителността на първия прием (ноември – януари). По този начин се създава съществено и подвеждащо разминаване между предварително предоставената от НССЗ	
--	--	---	--

			информация и впоследствие предложения срок за кандидатстване. Тази информация е имала значение при планирането на подготовката на земеделския обект и подготовката за кандидатстване и предприемането на необходимите предварителни действия. Поради това считам, че е налице съществен въпрос относно предвидимостта, прозрачността и последователността на административната информация, предоставяна на потенциалните кандидати, който следва да бъде изяснен. Необходимо е да бъде отчетено, че кандидатите не започват подготовката си в момента на отваряне на електронната система. Подготовката на бизнес план, документи и административни процедури обичайно започва значително по-рано и се основава именно на официално предоставяната информация за предстоящия прием. 4. Предвиденият срок следва да бъде съобразен и с целите на самия Стратегически план Съществено е да се отчете и целта, за чието постигане е създадена интервенция П.Д.1. В Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони 2023–2027 г. е определена Специфична цел 7 – „Привличане и подкрепа на млади земеделски стопани и други нови земеделски	
--	--	--	---	--

			стопани и улесняване на устойчивото развитие на стопанска дейност в селските райони“. Сред определените приоритети по тази цел е и „улесняване стартирането на стопанство“. Поради това считам, че при определянето на условията и срока за кандидатстване следва да се отчита не само административната възможност за провеждане на приема, но и дали определеният срок действително улеснява достъпа на младите и новите земеделски стопани до подпомагането, което самата интервенция цели да предостави. Предвиденият срок от едва 32 календарни дни създава реален риск част от потенциалните кандидати, които са предприели навреме подготовка, но са зависими от издаването на документи, административни процедури или подготовката на комплексен бизнес план, да не успеят да приключат подготовката си в рамките на приема. Това би могло да доведе до ограничаване на реалния брой потенциални кандидати, които могат да се възползват от предвидената подкрепа, и по този начин да затрудни постигането на целта за привличане и подкрепа на млади и нови земеделски стопани и улесняване стартирането на стопанства. Именно поради това считам, че продължителността на приема следва да	
--	--	--	---	--

			бъде определена така, че да улеснява, а не да затруднява достъпа до подпомагането на лицата, към които е насочена интервенцията. 5. Разминаване между официално обявения период и конкретно предвидения срок На 02.09.2026 г. Министерството на земеделието и храните официално обяви, че приемът по интервенция П.Д.1 ще бъде проведен през „септември–октомври 2026 г.“ Впоследствие в проекта на заповед е предвиден конкретен период от 02.10.2026 г. до 02.11.2026 г. Разбирам, че индикативно обявеният период и окончателната заповед имат различен характер. Независимо от това, разминаването има практическо значение за потенциалните кандидати, които организират подготовката си въз основа на официално публикуваната информация. 6. Срокът за обществено обсъждане и достъпност на информацията Отделно от изложеното, считам за необходимо да бъде изяснен и въпросът относно определения 10-дневен срок за настоящото обществено обсъждане, доколкото той съвпада с подготовката на прием, който има значителен практически и финансов ефект за потенциалните кандидати. При условие че за конкретния проект е приложима процедурата по чл. 26 от Закона	
--	--	--	---	--

			за нормативните актове, моля да бъде посочено правното и фактическото основание за определяне на съкратен срок за обществено обсъждане и конкретните мотиви, обосноваващи неговата продължителност. Считам, че както при определянето на срока за кандидатстване, така и при провеждането на общественото обсъждане следва да бъде осигурена реална възможност на заинтересованите лица да се запознаят с предложените условия и да формулират своите становища. Следва да се отчете и ограничената публичност на самото обществено обсъждане. Информацията за публикуваните проекти е достъпна само на сайта Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023–2027 г., (https://sp2023.bg) и не е представена като отделна новина или съобщение на началната страница на Министерството, което значително затруднява нейното своевременно откриване от заинтересованите лица. В съчетание с краткия срок това ограничава реалната възможност за информирано участие в общественото обсъждане. Във връзка с гореизложеното отправям следните искания и предложения: 1. Преразглеждане и удължаване на срока за кандидатстване	
--	--	--	--	--

			Предлагам в окончателния вариант на заповедта срокът за прием на заявления по интервенция П.Д.1 да бъде удължен до минимум 60 календарни дни, съобразно общото правило на чл. 5, ал. 2 от Наредба № 4. 2. Мотивиране на избора на 32-дневен срок В случай че бъде запазен по-кратък срок, моля Министерството да изложи конкретни мотиви относно основанието за прилагане на изключението по чл. 5, ал. 3 от Наредба № 4 и причините, поради които е определен именно срок от 32 дни. 3. Изясняване на информацията, предоставяна на потенциалните кандидати Моля да бъде дадено официално становище относно разминаването между предварително предоставяната информация от компетентни държавни структури относно продължителността на втория прием и предвидения в проекта на заповед 32-дневен срок. 4. Съобразяване на срока с целите на Стратегическия план Моля при окончателното определяне на срока да бъде извършена изрична преценка дали той е съобразен със Специфична цел 7 на Стратегическия план – привличане и подкрепа на млади и нови земеделски стопани и улесняване стартирането и	
--	--	--	--	--

			устойчивото развитие на стопанска дейност в селските райони. 5. Отразяване на становището Моля настоящото становище и направените предложения да бъдат разгледани в рамките на общественото обсъждане и да бъдат отразени в справката за постъпилите предложения и становища, включително с посочване на мотивите за тяхното приемане или неприемане. Считам, че предоставянето на достатъчен и предвидим срок за кандидатстване не представлява само въпрос на административно удобство, а е пряко свързано с реалната възможност на младите и новите земеделски стопани да получат достъп до предвидената по Стратегическия план подкрепа. Предвид изложеното моля настоящото възражение и направените предложения да бъдат взети предвид при окончателното определяне на условията и срока за втория прием по интервенция П.Д.1. С уважение, Доротея Николова 19.09.2026 г.	
3	Тихомир Иванов	20.09.2026	Уважаеми госпожи и господа, Моля за конкретно разяснение по критерий 6.1 от проекта на Условията за кандидатстване по интервенция П.Д.1	

			„Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием. Имам завършена ОКС „Бакалавър“ по „Стопанско управление“ и ОКС „Магистър“ по „Банков мениджмънт“. Имам възможност през учебната 2026/2027 г. да се запиша в четирисеместриална магистърска програма „Биологично земеделие“ в Русенски университет „Ангел Кънчев“, завършваща с професионална квалификация „Магистър агроном по биологично земеделие“. Обучението ще бъде завършено не по-късно от юни 2028 г., т.е. в рамките на предвидения период за изпълнение на бизнес плана. Моля да потвърдите конкретно: 1. Ще бъдат ли присъдени 10 точки по критерий 6.1, ако към датата на кандидатстване съм записан в посочената магистърска програма и в бизнес плана поема ангажимент да я завърша до юни 2028 г.? 2. Какъв документ следва да представя при кандидатстването – уверение за записване, академична справка или друг документ? 3. До кой момент следва да бъде представена дипломата за завършено	Поставеният от Вас въпрос не се отнася до текстове или условия, предмет на настоящото обществено обсъждане, поради което не може да бъде разгледан в рамките на процедурата по чл. 4 от Наредба № 4 от 2024 г. Разяснения по отношение на условията за кандидатстване могат да бъдат поискани от кандидатите в срок до три седмици след откриване на приема, по реда на чл. 68, ал. 4 от Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП).
--	--	--	---	--

			образование, за да се счита критерий 6.1 за изпълнен? Моля, ако е възможно, за еднозначен отговор по конкретния случай, тъй като срокуът за записване в магистърската програма тече и от отговора зависи дали да предприема записване и да поема съответния ангажимент в бизнес плана. Благодаря предварително за съдействието. С уважение, Тихомир Иванов	
4	21.09.2026	Гергина Попова	Каква е причината сладката царица да бъде изключена от приложение 4 Списък на приоритетен сектор и има ли някакъв шанс да се включи в приоритетните култури след общественото обсъждане ?	Не се приема. Списъкът на приоритетните култури и животни по интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ от СПРЗСР 2023-2027 г., е определен въз основа на приложимите критерии за насочване на подпомагането към определени сектори и производства. Списъкът с приоритетни култури и животни е предложен и одобрен на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР 2023-2027 г., на 2 септември 2026 г.
5	21.09.2026	Антония	Уважаеми дами и господа, Предлагам на Вашето внимание Предложение за включване на сладката царица в списъка с приоритетни култури Относно: Проект на Условия за кандидатстване по интервенция П.Д.1	Не се приема. Списъкът на приоритетните култури и животни по интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ от СПРЗСР 2023-2027 г., е определен въз основа на приложимите критерии за

			„Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием Уважаеми госпожи и господа, Във връзка с публикувания за обществено обсъждане проект на Условия за кандидатстване по интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ предлагаме сладката царевица да бъде включена отново в Списъка с приоритетни култури, както беше при предходния прием по интервенцията. Считаме, че отпадането на сладката царевица от приоритетните култури не отчита в достатъчна степен спецификата на нейното производство и икономическото ѝ значение като зеленчукова култура, както и необходимостта от насърчаване на младите земеделски стопани към производства с по-висока добавена стойност и възможност за реализация както на пресния пазар, така и в преработвателната промишленост. 1. Сладката царевица е зеленчукова култура, а не обикновена зърнено-житна царевица Сладката царевица има съществено различно предназначение, технология на производство, начин на прибиране и пазарна реализация от царевицата за зърно. Националната статистика също я отчита в групата на зеленчуците. В статистическата	насочване на подпомагането към определени сектори и производства. Списъкът с приоритетни култури и животни е предложен и одобрен на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР 2023-2027 г., на 2 септември 2026 г.
--	--	--	---	---

		класификация на НСИ сладката царевица е включена сред „други плодни зеленчуци“, наред с тиквички, тикви, бамя и др. Следователно подкрепата за нейното производство следва да бъде разглеждана в контекста на политиката за насърчаване на българското зеленчукопроизводство, а не като подкрепа за масова полска култура. 2. Официалните данни показват ограничен мащаб на българското производство По данни на Министерството на земеделието и храните през 2023 г. сладка царевица е реколтирана от 649 ха, като са произведени 4 907 тона при среден добив 7 561 кг/ха. През 2024 г. реколтираните площи се увеличават до 784 ха, но произведеното количество намалява до 4 122 тона, а средният добив спада до 5 258 кг/ха. Това означава увеличение на площите с около 20,8%, но едновременно с това спад на производството с 16% и спад на средния добив с приблизително 30,5%. Тези данни са особено показателни – интерес към културата има и площите нарастват, но производството остава сравнително ограничено и е чувствително към производствените условия. Именно при такъв тип производство насърчаването на млади стопани и инвестициите в модерни технологии, напояване и механизация могат да имат съществен ефект.	
--	--	--	--

			3. Производството остава малко като абсолютен размер За сравнение с историческите данни, през 2007 г. сладката царевица е заемала едва 190 ха, през 2015 г. – 484 ха, през 2016 г. – 574 ха, през 2017 г. – 491 ха, а през 2018 г. – 472 ха. Достигането на 784 ха през 2024 г. показва развитие на сектора, но дори при този ръст става въпрос за под 8 хил. декара в цялата страна. Следователно сладката царевица не представлява масово екстензивно производство, при което приоритетното подпомагане би могло да доведе до прекомерно насочване на средства към големи площи. Напротив – това е сравнително малък специализиран сектор на зеленчукопроизводството, подходящ и за развитие от млади земеделски стопани. 4. Културата изисква по-интензивна технология и създава предпоставки за по-висока добавена стойност За разлика от царевицата за зърно, сладката царевица се прибира в технологична зрялост и има изключително кратък оптимален период за реколтиране. Според агротехническата информация за културата периодът за прибиране с оптимално качество може да бъде само 3–5 дни, а производството е най-подходящо при поливни условия. Културата може да бъде предназначена както	
--	--	--	--	--

			за пресния пазар, така и за консервиране и замразяване. Това предполага по-висока степен на организация на производството, необходимост от напояване, своевременно прибиране, сортиране, охлаждане и бърза реализация на продукцията. Същевременно се създават възможности за последваща преработка и производство на продукти с по-висока добавена стойност. 5. Налице е потенциал за пазарна реализация, включително за износ Последните официални оперативни данни на МЗХ са особено показателни. При сравнението на външната търговия през януари–октомври 2025 г. спрямо същия период на 2024 г. Министерството отчита многократен ръст на износа на сладка царевица. Това е допълнителен аргумент, че културата има пазарен потенциал и че подпомагането на навлизането на млади производители в този сектор би могло да допринесе не само за местното производство, но и за увеличаване на пазарно ориентираното и експортно производство. 6. Включването на сладката царевица съответства на целите на интервенция П.Д.1 Една от основните цели на интервенцията е създаването на жизнеспособни и устойчиви земеделски стопанства, привличането и	
--	--	--	--	--

			задържането на млади хора в земеделието и насърчаването на икономическото развитие на селските райони. Сладката царевица е подходяща именно за този тип стопанства, тъй като позволява специализирано и пазарно ориентирано производство, възможности за директни продажби, доставки към търговски вериги и преработватели, както и последваща преработка чрез замразяване и консервиране. Не на последно място, сладката царевица беше включена сред приоритетните култури при предходния прием по същата интервенция. При наличие на официални данни за увеличение на площите, продължаващо сравнително ограничено национално производство и данни за нарастваща експортна реализация, считаме, че е необходимо да бъдат изложени обективни секторни основания, ако тази култура вече не се счита за приоритетна. Предвид гореизложеното предлагаме сладката царевица да бъде включена в Приложението „Списък с приоритетни култури и животни“ към Условията за кандидатстване по втория прием на интервенция П.Д.1. Включването ѝ би осигурило последователност спрямо предходния прием и би стимулирало младите земеделски стопани да развиват специализирано зеленчукопроизводство с потенциал за по-	
--	--	--	--	--

			висока добавена стойност, преработка и пазарна реализация.	
6	21.09.2026	Антония	Уважаеми дами и господа, Предлагам на Вашето внимание Предложение за включване на кориандър (Coriandrum sativum L.) в Списъка с приоритетни култури по интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием Във връзка с публикувания за обществено обсъждане проект на Условия за кандидатстване по интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ предлагаме кориандърът (Coriandrum sativum L.) да бъде включен в Списъка с приоритетни култури. Считаме, че включването на кориандъра е обосновано от значението на културата за българското растениевъдство, силно изразената регионална специализация на производството, възможностите за пазарна реализация и създаване на добавена стойност, както и необходимостта от насърчаване на младите земеделски стопани да развиват специализирани и икономически жизнеспособни производства. 1. Кориандърът е традиционна за България специализирана култура Кориандърът се отглежда в България от десетилетия и заема устойчиво място в	Не се приема. Списъкът на приоритетните култури и животни по интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ от СПРЗСР 2023-2027 г., е определен въз основа на приложимите критерии за насочване на подпомагането към определени сектори и производства. Списъкът с приоритетни култури и животни е предложен и одобрен на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР 2023-2027 г., на 2 септември 2026 г.

			структурата на полските култури. Същевременно неговото предназначение и икономически профил съществено се различават от тези на основните масови зърнено-житни и маслодайни култури. Кориандърът намира приложение като подправка и суровина за хранително-вкусовата промишленост, а съдържащото се в плодовете етерично масло позволява използването му и като суровина за производства с по-висока добавена стойност. Именно поради този специфичен профил считаме, че кориандърът следва да бъде разглеждан наред с останалите специализирани етеричномаслени и медицински култури при определянето на приоритетните производства. 2. Кориандърът има значимо място в българското растениевъдство Последните окончателни данни на Министерството на земеделието и храните за реколта 2024 г. показват, че в България са реколтирани 22 751 ха кориандър, от които са произведени 24 173 тона продукция, при среден добив 1 063 кг/ха. Тези показатели показват, че кориандърът не е маргинална или експериментална култура, а производство със значим мащаб и установена производствена база в страната. Същевременно мащабът му остава несъпоставимо по-малък от този на основните полски култури, което го	
--	--	--	---	--

			определя като специализирано производство, за чието запазване и развитие е важно да бъдат създадени стимули за навлизане на ново поколение земеделски производители. 3. Актуалните статистически данни показват запазен интерес към културата, но и чувствителност на производството По последни официални данни на Министерството на земеделието и храните през 2024 г. в България са реколтирани 22 751 ха кориандър, при 21 370 ха през 2023 г., което представлява увеличение на реколтираните площи с приблизително 6,5%. Нарастването на площите показва, че съществува реален и продължаващ интерес на земеделските производители към отглеждането на кориандър. В същото време увеличението на площите не е довело до увеличение на произведената продукция. През 2023 г. производството е 26 942 тона, докато през 2024 г. намалява до 24 173 тона, или с приблизително 10,3%. Средният добив също се понижава – от около 1,26 т/ха през 2023 г. до 1,06 т/ха през 2024 г., което представлява спад от приблизително 15,9%. Следователно актуалните данни показват едновременно запазен производствен интерес и значителна чувствителност на добивите. Това е допълнителен аргумент за	
--	--	--	--	--

			насърчаване на технологичното обновяване, въвеждането на съвременни производствени практики и привличането на млади земеделски стопани към отглеждането на културата. 4. Кориандърът има изключително силно регионално значение Особено показателно е регионалното разпределение на производството. От общо 22 751 ха реколтирани площи с кориандър в България през 2024 г., 20 621 ха са разположени в Югоизточния район. Това представлява над 90% от всички реколтирани площи с кориандър в страната. Регионалната концентрация е още по-видима при произведената продукция. От общо 24 173 тона кориандър за страната, 21 995 тона са произведени в Югоизточния район, или приблизително 91% от националното производство. Тези данни показват, че кориандърът има ясно изразено значение за специализацията на земеделските стопанства в определени райони на България. Поради това насърчаването на млади земеделски стопани, които развиват такова производство, би имало не само секторен, но и конкретен регионален ефект, включително за запазване на земеделската дейност и икономическата активност в селските райони.	
--	--	--	---	--

			5. Кориандърът има потенциал за създаване на по-висока добавена стойност Стопанската реализация на кориандъра не се изчерпва с първичното земеделско производство. Получената продукция позволява последващи операции като почистване, сушене, калибриране, сортиране, съхранение и пакетиране. Кориандърът намира приложение в хранително-вкусовата промишленост, а съдържащото се в него етерично масло създава възможности за допълнителна преработка. Това позволява изграждането на стопанства, които не са ориентирани единствено към увеличаване на обработваните площи, а към подобряване на качеството, пазарната реализация и добавената стойност на произведената продукция. Именно подобен модел на развитие е особено подходящ за младите земеделски стопани, които чрез стартовата помощ следва да изградят устойчиви и икономически жизнеспособни стопанства. 6. Налице е логическа връзка с други етеричномаслени и медицински култури, които се разглеждат като приоритетни Кориандърът има сходен производствен и икономически профил с редица други етеричномаслени и медицински култури. При общественото обсъждане на интервенция П.Г.1 „Инвестиции в	
--	--	--	--	--

			земенделските стопанства“ вече е поставен въпросът за включването на кориандъра сред приоритетните чувствителни култури именно поради съпоставимостта му с включените кимион, анасон, чубрица, босилек, риган, мащерка, салвия и други етеричномаслени и медицински култури. Считаме, че е необходимо да има последователност при определянето на приоритетните производства в различните интервенции от Стратегическия план. Когато се предоставя приоритет на други култури със сходно предназначение и икономически профил, изключването на кориандъра следва да бъде обосновано с обективни секторни и статистически показатели. 7. Включването на кориандъра съответства на целите на интервенцията за подкрепа на младите земеделски стопани Основната цел на стартовата помощ не следва да бъде единствено създаването на нови земеделски стопанства, а създаването на икономически жизнеспособни, устойчиви и пазарно ориентирани стопанства, които да продължат дейността си и след приключване на периода на подпомагане. Кориандърът предоставя възможност за развитие именно на такъв тип специализирано производство. Налице са значими площи и установена производствена	
--	--	--	--	--

			база, възможности за последваща обработка и преработка на продукцията и ясно изразена регионална специализация. Насърчаването на млади земеделски стопани да навлизат и да се развиват в подобни производства би подпомогнало поколенческото обновяване в сектора и би създадо предпоставки за запазване и развитие на производствения потенциал в районите, в които кориандърът има традиционно значение. 8. Необходимо е при определянето на приоритетните култури да се използват обективни и актуални показатели Считаме, че при определянето на приоритетните култури следва да бъдат отчитани не само абсолютният размер на площите, но и икономическата специфика на производството, регионалното му значение, възможностите за пазарна реализация и преработка, потенциалът за създаване на добавена стойност, динамиката на производството и необходимостта от поколенческо обновяване на земеделските производители. Актуалните официални данни за 2024 г. показват, че кориандърът отговаря на значителна част от тези характеристики – 22 751 ха реколтирани площи, 24 173 тона произведена продукция и над 90% концентрация на площите в Югоизточния район на страната.	
--	--	--	---	--

			Наред с това спадът на средния добив с приблизително 15,9% само за една година, при едновременно увеличение на реколтираните площи, показва необходимост от подобряване на технологичната и икономическата устойчивост на производството. Предложение Предвид гореизложеното предлагаме кориандрът (<i>Coriandrum sativum</i> L.) да бъде включен в Приложение № 4 „Списък с приоритетни култури и животни“ към Условието за кандидатстване по втория прием на интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“, в групата на етеричномаслените и медицинските култури. Включването на кориандъра би насърчило навлизането на млади земеделски стопани в традиционно и специализирано за България производство, което има значима производствена база, силно изразено регионално значение и потенциал за последваща преработка и създаване на по-висока добавена стойност. Считаме също, че ако кориандрът не бъде включен сред приоритетните култури, е целесъобразно в окончателните Условия за кандидатстване или в справката за отразяване на постъпилите предложения да	
--	--	--	--	--

			бъдат посочени конкретните обективни, секторни и статистически основания за неговото изключване, особено предвид актуалните данни за мащаба и регионалното значение на производството и включването сред приоритетните на други култури със сходен производствен и икономически профил.	
7	21.09.2026	Антония	Уважаеми дами и господа, Предлагам на Вапето внимание настоящето предложение: Предложение за промяна на изискването за представяне на документ за собственост/ползване на животновъдни сгради и помещения Предлагаме изискването за представяне на документ по т. 5 от ПРИЛОЖЕНИ ОБЩИ ДОКУМЕНТИ да бъде изменено, като за животновъдните обекти, регистрирани по реда на чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД), се предостави възможност кандидатът да докаже правното си основание или върху животновъдната сграда/помещение, или върху поземления имот, върху който е регистриран животновъдният обект. Предлагаме текстът да бъде изменен в следния смисъл:	Не се приема. Изискването за представяне на документ за собственост или ползване на животновъдните сгради и помещения е свързано с необходимостта кандидатът да докаже правно основание за осъществяване на заявената животновъдна дейност. Регистрацията на животновъден обект по реда на чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност сама по себе си не представлява документ за собственост или правно основание за ползване на съответния обект.

			„Документ за собственост или ползване на животновъдните сгради и помещения ИЛИ документ за собственост или ползване на поземления имот, върху който е регистриран животновъдният обект по реда на чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност, както и документ за собственост или ползване на земята, върху която са разположени пчелините (в случай на пчеларство).“ Останалите изисквания относно срока на действие и вписването на документите за ползване могат да бъдат запазени. Мотиви: Считаме, че настоящото изискване за представяне на документ за собственост или ползване конкретно на „животновъдните сгради и помещения“ не отчита спецификата на животновъдната дейност и създава необоснована пречка пред млади земеделски стопани, които реално отглеждат животни в надлежно регистрирани животновъдни обекти. Проблемът не се отнася само до пасищното животновъдство или до определен вид животни. В практиката животни се отглеждат в животновъдни обекти, в които се използват различни леки, временни или други постройки, навеси и съоръжения, които не са самостоятелно отразени като	
--	--	--	---	--

			сгради в кадастралната карта и в документите за собственост на имота. Същевременно животновъдният обект може да е надлежно регистриран по реда на чл. 137 от ЗВД и в него реално да се отглеждат регистрирани животни. Особено съществено е, че действащата нормативна уредба сама поставя ограничения пред изграждането на животновъдни сгради върху земеделска земя. Съгласно чл. 2, ал. 1, т. 1 от Наредба № 19 от 25 октомври 2012 г. за строителство в земеделските земи без промяна на предназначението им, при имоти с площ до 10 дка без промяна на предназначението се допуска изграждането на едноетажни селскостопански постройки за съхранение на селскостопанска продукция и инвентар, включително помещение за обитаване в тях. В тази хипотеза Наредба № 19 не предвижда възможност за изграждане на сгради за отглеждане на животни. Едва за имоти с площ над 10 дка чл. 2, ал. 1, т. 2 от Наредба № 19 изрично допуска изграждането без промяна на предназначението на „селскостопански сгради, постройки и съоръжения за съхранение на растителна и животинска продукция и отглеждане на животни“. За	
--	--	--	--	--

			тези случаи сградите и постройките се разполагат в част от имота, определена с подробен устройствен план – план за застрояване. Следователно при земеделски имот с площ до 10 дка младият земеделски стопанин не разполага по този ред с възможност да изгради животновъдна сграда за отглеждане на животни без промяна на предназначението на земята, докато едновременно с това проектът на Условието за кандидатстване изисква от него да представи документ за собственост или ползване именно на животновъдна сграда или помещение. Така се създава несъответствие между реалните и нормативно допустимите форми за организиране на животновъдната дейност и документите, които се изискват за достъп до стартовата помощ. Това изискване е особено непропорционално именно по интервенция „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани“. По своята същност интервенцията е предназначена за млади земеделски стопани, които се намират в началния етап от развитието на своето стопанство. Не е обосновано достъпът до стартовата помощ да бъде поставян в зависимост от	
--	--	--	--	--

			предварителното наличие на самостоятелна и документално отразена животновъдна сграда, когато кандидатът вече разполага с регистриран животновъден обект, валидно правно основание за ползване на имота и реално отглеждани и регистрирани животни. На практика младият животновъд може да се окаже в следната ситуация: разполага с правно основание за земеделския имот; животновъдният му обект е регистриран по чл. 137 от ЗВД; животните се отглеждат и са регистрирани в този обект; компетентните ветеринарномедицински органи са допуснали регистрацията и функционирането на животновъдния обект, но кандидатът не може да изпълни изискването на интервенцията единствено защото върху имота няма отделна сграда, която да е индивидуализирана в кадастралните и имотните документи като животновъдна сграда или помещение. Това води до парадокс – съществуването и функционирането на животновъдния обект се признава от компетентния държавен орган по реда на ЗВД, но за целите на стартовата помощ същият обект може да се окаже недостатъчен поради липсата на отделно документално отразена сграда. Проблемът не е само хипотетичен. Изискването за доказване на правно основание конкретно върху животновъдните	
--	--	--	--	--

			сгради и помещения създаде съществени затруднения и при предходния прием и възпрепятства потенциални кандидати, които реално осъществяват животновъдна дейност в регистрирани животновъдни обекти, но не разполагат с отделно документално отразени животновъдни сгради. Считаме, че целта на изискването – да се гарантира, че кандидатът има устойчиво правно основание да осъществява животновъдната дейност на съответното място – може да бъде постигната напълно чрез представянето на: 1. доказателство за регистрация на животновъдния обект по реда на чл. 137 от ЗВД; и 2. документ за собственост или ползване на поземления имот, върху който именно този животновъден обект е регистриран, със съответния изискуем срок на действие. По този начин няма да бъде намален контролът върху кандидатите. Напротив, ще съществува пряка и проверима връзка между кандидата, поземления имот, регистрирания животновъден обект и животните, които се отглеждат в него. Не се предлага да бъде допустим произволен земеделски имот. Документът за собственост или ползване следва да се отнася точно за	
--	--	--	---	--

			поземления имот, върху който е регистриран конкретният животновъден обект по чл. 137 от ЗВД. Следва да бъде отчетено и че в самите Условия за кандидатстване подобен принцип вече е възприет по отношение на пчеларството, при което е допустимо да се представи документ за собственост или ползване на земята, върху която са разположени пчелините. Считаме, че няма обективна причина аналогична възможност да не бъде предоставена и на останалите животновъди, когато местоположението на животновъдния обект е установимо и проверимо чрез регистрацията му по чл. 137 от ЗВД. Предложението е приложимо за всички видове животни и независимо от технологията на отглеждането им. То не следва да бъде ограничавано само до пасищно или оборно-пасищно отглеждане, тъй като необходимостта от използване на леки, временни или други постройки и съоръжения, които не са самостоятелно отразени като сгради в кадастралните документи, съществува и при други форми на животновъдство. Поради изложеното предлагаме Условията за кандидатстване да бъдат изменени, като за всички животновъдни обекти, регистрирани по реда на чл. 137 от ЗВД, се даде възможност правното	
--	--	--	--	--

			основание да бъде доказвано алтернативно – чрез документ за собственост или ползване на животновъдната сграда/помещение ИЛИ чрез документ за собственост или ползване на поземления имот, върху който е регистриран животновъдният обект. Считаме, че тази промяна ще отстрани една непропорционална административна пречка пред младите животновъди, без да намалява контрола върху реалността и устойчивостта на подпомаганите стопанства, и ще съответства в значително по-голяма степен на основната цел на интервенцията – реално подпомагане на установяването и развитието на млади земеделски стопани.	
8	21.09.2026	Цветан Вълчев Шопов	Здравейте, Имам запитване относно условията за кандидатстване за стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство. Във условията за кандидатстване изрично пише, че лице което е било регистриране като земеделски производител не може да бъде удобрено обаче аз съм бил регистриран за много кратък период от време без да съм извършвал никаква дейност преди около 6-7 години. От 1-2 години съм се насочил към земеделието като основна професия за това искам да попитам дали може да се направи някакво изключение за моя случай. Искам да	Условието за установяването за първи път на земеделското стопанство на съответния кандидат да може да е извършено преди не повече от 24 месеца преди подаване на заявлението за подпомагане е част от условията за допустимост на кандидатите по интервенция II.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ и е регламентирано в одобрения от Европейската комисия Стратегически план. Също така е допустимо установяването за пръв път на земеделското стопанство на съответния кандидат да може да е извършено преди повече от 24 месеца преди подаване на заявлението за подпомагане,

			кандидатствам и искам да се развивам в земеделието и това би ми помогнало много.	само в случай, че установяването е извършено след първият проведен прием по интервенцията и заявлението за подпомагане е подадено в рамките на проведения втори прием по интервенцията. Изискването за срока от 24 месеца е част от условията за допустимост на кандидатите по интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ от СПРЗСР 2023-2027 г. и е пряко свързано с основните цели на интервенцията – подкрепа за установяване на млади земеделски стопани, които са в началния етап на установяването си като ръководители на земеделски стопанства. Определянето на конкретен период от 24 месеца има за цел да разграничи лицата, които се намират в началния етап на установяване и развитие на земеделското стопанство, от лицата, които вече са се установили като ръководители на земеделски стопанства за по-продължителен период.
9	23.09.2026	Тансу Халил	Уважаеми дами и господа, Предлагам на Вапето внимание настоящето предложение: Крайният срок за подаване на заявления за подпомагане да бъде удължен от 02.11.2026 г. на 02.12.2026 г. МОТИВИ: 1. Периодът съвпада с началото на новата стопанска година и с регистрацията на земеделските стопани.	Не се приема. Наредба № 4 от 2024 г. предоставя възможност на Управляващия орган да определи и по-кратък срок за подаване на заявления за подпомагане при наличието на обстоятелствата, предвидени в чл. 5, ал. 3. Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023–2027 г. навлиза в последните две години от периода на изпълнение. В тази връзка е необходимо да бъде осигурено достатъчно време за извършване на административната оценка, сключване на

		Един от основните критерии за допустимост е кандидатът да е регистриран земеделски стопанин по реда на Наредба № 3 от 1999 г., като данните за засетите и предстоящите за засяване култури в заявлението трябва да съответстват на данните в регистъра. Новата стопанска година започва на 1 октомври и именно тогава стартира и регистрацията, съответно пререгистрацията на земеделските стопани. През първите седмици на октомври общинските служби по земеделие обработват пиков обем анкетни карти, а издаването на актуална регистрационна карта отнема време. На практика значителна част от потенциалните кандидати няма да разполагат с актуална регистрация в първата половина от предложения едномесечен период. 2. Документите, свързани със споразуменията за масиви, не са налични в началото на приема. Когато земята се ползва на база споразумение за масиви по чл. 37в от ЗСПЗЗ, кандидатът трябва да докаже съответствие с изискването за собствени и/или наети имоти в същия размер. Заповедите за разпределение на масивите за ползване на практика се издават и обявяват в средата на октомври, а след това следват срокове за плащане и за обжалване. При краен срок 2 ноември на кандидатите остават под две	административните договори, извършване на плащанията и последващото изпълнение на одобрените бизнес планове. Определеният срок от 32 календарни дни е съобразен с необходимостта от своевременно приключване на процедурите и осигуряване на достатъчно време за изпълнение на одобрените проекти. Следва да се отчете и обстоятелството, че индикативният годишен график за приемите по Стратегическия план през 2026 г. е публикуван още през 2025 г., поради което потенциалните кандидати са разполагали с предварителна информация за предстоящия прием и възможност да организират подготовката си. Решението за провеждане на приема в посочения срок е обсъдено и одобрено от Комитета за наблюдение на Стратегическия план на заседанието, проведено на 2 септември 2026 г.
--	--	--	--

			седмици, за да получат документите, да ги съобразят с бизнес плана и да подадат заявление. Това поставя в неравностойно положение стопаните, които ползват земя чрез споразумения за масиви. 3. Периодът за създаване на трайни насаждения започва на 1 ноември. Съгласно самите Условия за кандидатстване допустимият период за създаване на овощни трайни насаждения е от 1 ноември до 14 април. При краен срок 2 ноември кандидатите, които формират или увеличават икономическия размер на стопанството с трайни насаждения, нямат никаква реална възможност да извършат засаждането и да го заявят. Освен това доставката на посадъчен материал от лицензирани разсадници изисква предварителни заявки и срокове, които не могат да бъдат покрити в рамките на един месец. Удължаването до 2 декември дава поне един пълен месец от допустимия период за засаждане и изравнява възможностите на този тип стопанства с останалите. 4. Документите за правно основание изискват вписване и регистрация. Договорите за наем и аренда с минимален срок от 5 години подлежат на вписване в службата по вписванията към районния съд	
--	--	--	--	--

			и на регистрация в общинската служба по земеделие. Тези процедури отнемат седмици и се извършват точно в най-натоварения за службите период. Същото се отнася и за регистрацията на животновъден обект по чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност за кандидатите с животновъдна дейност. 5. Изисква се лично подаване с квалифициран електронен подпис. Заявлението се подава през СЕУ единствено с КЕП на самия кандидат, като упълномощаване не се допуска. Кандидатите са физически лица и микропредприятия, голяма част от които за първи път се сблъскват с тази процедура. Регистрацията в СЕУ и издаването на КЕП изискват допълнително технологично време, което при едномесечен срок реално се отнема от подготовката на документите. 6. Периодът съвпада с пика на есенните полски дейности. Октомври е месецът на есенната сеитба и на прибирането на част от реколтата. Изискването кандидатите да подготвят петгодишен бизнес план, да съберат документи от няколко институции и да преминат през регистрационни процедури	
--	--	--	---	--

			точно в този период е обективно затруднително за действащи стопани. 7. Удължаването не засяга бюджета и графика на администрацията. Предложението не води до промяна в бюджета на приема, нито до забавяне на оценката, тъй като разглеждането на заявленията започва след изтичане на срока за прием. За сметка на това по-дългият период ще доведе до подаване на по-качествено подготвени заявления, ще намали броя на уведомленията за отстраняване на нередовности и съответно ще облекчи административната тежест за ДФ „Земеделие“. С оглед на изложеното, моля предложението да бъде взето предвид при утвърждаването на окончателната заповед.	
10	23.09.2026	Силвия Сивова	Уважаеми дами и господа, Прочетох проекта на заповед, с който приемът се определя от 02.10.2026 г. до 02.11.2026 г. Правя следното предложение: Приемът да бъде удължен до 02.12.2026 г. Причината е конкретна и се отнася до всички нас, които залагаме на трайни насаждения: Приемът свършва точно когато засаждането започва. В самите Условия за кандидатстване пише, че допустимият	Не се приема. Наредба № 4 от 2024 г. предоставя възможност на Управляващия орган да определи и по-кратък срок за подаване на заявления за подпомагане при наличието на обстоятелствата, предвидени в чл. 5, ал. 3. Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023–2027 г. навлиза в последните две години от периода на изпълнение. В тази връзка е необходимо да бъде

		период за създаване на овощни трайни насаждения е от 1 ноември до 14 април. Тоест срокът за подаване изтича на 2 ноември — ден-два след като изобщо може да се започне работа на терен. Няма как да засадя насаждението и да го отразя в заявлението си. За да се регистрирам като земеделски стопанин, трябва вече да имам засадена площ. Регистрацията по Наредба № 3 става с анкетна карта, в която се описват културите и площите в стопанството, а данните в заявлението трябва да съответстват на регистъра. Получава се затворен кръг: за да се регистрирам, трябва да имам засадено насаждение, а насаждението по закон не може да бъде засадено преди 1 ноември. Практически няма как да мина през регистрацията и да подам заявление в рамките на един месец, който изтича на 2 ноември. Фиданките се заявяват предварително и не се получават веднага. Посадъчният материал от лицензираните разсадници се заявява месеци по-рано. Наличностите са ограничени, особено при по-търсените сортове и подложки. Дори да имам готовност, физически не мога да получа фиданките и да ги засадя в рамките на един месец, който при това е преди началото на разрешения период. Един месец не стига и за останалите документи. Освен насаждението трябва да се подготви петгодишен бизнес план, да се съберат	осигурено достатъчно време за извършване на административната оценка, сключване на административните договори, извършване на плащанията и последващото изпълнение на одобрените бизнес планове. Определеният срок от 32 календарни дни е съобразен с необходимостта от своевременно приключване на процедурите и осигуряване на достатъчно време за изпълнение на одобрените проекти. Следва да се отчете и обстоятелството, че индикативният годишен график за приемите по Стратегическия план през 2026 г. е публикуван още през 2025 г., поради което потенциалните кандидати са разполагали с предварителна информация за предстоящия прием и възможност да организират подготовката си. Решението за провеждане на приема в посочения срок е обсъдено и одобрено от Комитета за наблюдение на Стратегическия план на заседанието, проведено на 2 септември 2026 г.
--	--	---	--

			документи за земята и да се впишат договорите за наем и аренда — процедури, които също отнемат седмици. При сегашния срок излиза, че млад стопанин, който иска да развие овощна градина или лозе, е в по-неблагоприятно положение спрямо останалите, макар че точно трайните насаждения изискват най-дълъг хоризонт и най-сериозна инвестиция. Моля да вземете предвид предложението ми.	
11	24.09.2026	НАЦИОНАЛНА АСОЦИАЦИЯ НА МЛЕКОПРЕРАБОТВАТЕЛИТЕ	СТАНОВИЩЕ ОТ Сдружение „НАЦИОНАЛНА АСОЦИАЦИЯ НА МЛЕКОПРЕРАБОТВАТЕЛИТЕ“ /„НАМ“/, представлявано от Владислав Дончев Михайлов – председател на Управителния съвет на Сдружение „НАМ“ ОТНОСНО: Проект на Насоки (Условия за кандидатстване и Условия за изпълнение) по процедура за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по интервенция „П.Д.1. Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием, включена в Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023–2027 г.	

			УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР, УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ „РАЗВИТИЕ НА СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ“, Сдружение „Национална асоциация на млекопреработвателите“ (НАМ), като представителна национална браншова организация на предприятията от млекопреработвателната промишленост в Република България, приветства публикуването за обществено обсъждане на проекта на Насоки за кандидатстване по интервенция „П.Д.1. Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ (втори прием). Стабилността и конкурентоспособността на млекопреработвателния сектор в страната са в пряка зависимост от наличието на устойчиви, технологично модернизирани и финансово жизнеспособни животновъдни стопанства, произвеждащи качествено сурово мляко. Подкрепата за младите фермери в сектор „Животновъдство“ (говедовъдство, овцевъдство, козевъдство и биволовъдство) е фундаментален инструмент за преодоляване	
--	--	--	---	--

			на задълбочаващия се суровинен дефицит и гарантиране на продоволствената сигурност. След детайлен правен, технологичен и икономически анализ на публикуваните проекти на Условия за кандидатстване и Условия за изпълнение, представяме на Вашето внимание мотивираните предложения и бележки на НАМ: 1. Непропорционалност на санкцията при неизпълнение на критерия за придобиване на висше образование (Критерий 6.1 и т. 10.7 от Условията за изпълнение) Съгласно т. 10.7 във връзка с т. 10 от Раздел 2 на Условията за изпълнение, когато бенефициентът е получил приоритет по критерий за подбор № 6.1, но не е завършил висшето си образование до датата на подаване на искането за второ плащане, Разплащателната агенция отказва изплащането на втория транш от 30 000 евро и изисква пълно възстановяване на изплатеното първо плащане от 30 000 евро ведно със законната лихва. Мотиви: Тази норма е в директно противоречие с принципа на пропорционалност, закрепен в чл. 71, ал. 3 от ЗПЗП и правото на Европейския съюз. В	1. Не се приема. Последиците при неизпълнение на поет ангажимент, свързан с критерий за подбор, са определени с оглед гарантиране изпълнението на условията, при които е предоставено подпомагането. В допълнение на бенефициентите е предоставена възможност за извършване на промени на административния договор, заявлението за подпомагане и бизнес плана, по правилата, определени в Условията за изпълнение.
--	--	--	--	--

		хипотеза, при която младият фермер е инвестирал получените средства, развил е реално стопанството, увеличил е броя на животните, изпълнил е изискуемия ръст на СПО и е реализирал задължителните инвестиции в ДМА, лишаването от цялата финансова помощ (60 000 евро) единствено поради невзет семестриален изпит или отложена дипломна защита води до неизбежен фалит на стопанството. Предложение за редакция на т. 10.7 от Условията за изпълнение: Да се предвиди диференцирана и съразмерна правна последица: при неизпълнение единствено на поетия ангажимент за висше образование, когато всички останали производствени и икономически цели на бизнес плана са изпълнени, санкцията да се ограничи до редуциране/намаляване на второто плащане с фиксиран процент (например с 10% до 20%), без да се изисква възстановяване на първия транш и без да се прекратява административният договор. 2. Балансиране на критерия за подбор по отношение на професионалния опит и умения Проектът присъжда 10 точки за висше образование и 5 точки за средно образование, но не дава точки за реален,	2. Не се приема. Критериите за оценка и методиката за оценка са разглеждани на заседание на Тематична работна група на 12.08.2026 г. и са приети на Комитета за наблюдение на СПРЗСР 2023-2027 г., на 02 септември 2026 г.
--	--	--	---

			практически опит в земеделието и семейното фермерство. Мотиви и предложение: Значителна част от младите хора, които работят в семейни животновъдни ферми, имат дългогодишни практически умения по отглеждане на животни, без да притежават формална диплома. Предлагаме в Методиката за оценка да се предвиди възможност за получаване на точки (напр. 5 точки) за доказуем практически опит като зает в селското стопанство или член на земеделско стопанство за период не по-малък от 12 месеца преди кандидатстването, съчетан със задължение за завършване на 150-часов квалификационен курс. 3. Гъвкавост и оперативност при замяна на животни, култури и производствени структури (т. 3.3 от Условията за изпълнение) НАМ изцяло подкрепя заложената в т. 3.3 възможност за замяна на култури и животни в рамките на чувствителните сектори по Приложение № 4 (включително животновъдството).	Критериите са приети след дискусии със заинтересованите страни, в които са взети предвид анализите при подготовка на Стратегическия план и идентифицираните потребности. 3. Не се приема. Срокът за разглеждане и одобряване/отхвърляне на промени по административните договори е регламентиран в чл. 15, ал. 4 от Наредба № 4 от 2024 г., а именно: <i>„В срок до един месец от подаването на искането за изменение, а когато са изискани документи и/или информация по ал. 3 - до 14 дни от изтичане на срока за представянето им, Управляващият орган, съответно ДФЗ, за интервенциите, делегирани с договора по чл. 50, ал. 4 от ЗПЗП, одобрява или отказва исканата промяна.“</i>.
--	--	--	--	--

			Същевременно ограничението промяната да се заявява единствено предварително (т. 3.4) създава непреодолими рискове при форсмажорни обстоятелства. Мотиви и предложение: Животновъдството е подложено на непредвидими рискове – епизоотии, ветеринарни забрани, налагане на карантинни зони и внезапни пазарни сринове. Настояваме в т. 3.4 от Условието за изпълнение да се въведе 30-дневен срок за задължително произнасяне на ДФЗ по подадените искания за промяна през СЕУ, както и изрично правило, че при наложени ветеринарни мерки или болести по животните бенефициентът може да предприеме мерки по замяна незабавно, като уведоми Разплащателната агенция в 15-дневен срок. 4. Промяна на правното основание за ползване на земя и животновъдни обекти по независими от бенефициента причини В реалната стопанска практика е възможно младият животновъд да загуби ползването на конкретен поземлен имот (пасище/ливада) или животновъден обект поради прекратяване на договор от страна на	4. Не се приема. Възможностите за промяна на правното основание за ползване на земеделски земи и животновъдни обекти следва да се прилагат при спазване на общите правила за изменение на административния договор и бизнес плана.
--	--	--	--	---

			наемодателя, смърт на собственика или общински преразпределения. Предложение: Да бъде изрично регламентирано в Условиата за изпълнение, че замяната на отпаднал имот или животновъден обект с друг аналогичен регистриран такъв, при запазване на общия икономически размер (СПО) и стандартите за отглеждане на животните, не представлява неизпълнение на бизнес плана и се одобрява по облекчен административен ред. 5. Защита на специфичния облекчен праг за нарастване на СПО в млечното и месодайното животновъдство НАМ категорично подкрепя диференцираното изискване по т. 2.4 и т. 12 от Условиата за изпълнение, съгласно което задължителното нарастване на стопанството за едри и дребни преживни животни за мляко или месо е определено на най-малко 2 500 евро СПО (вместо общото изискване от 4 000 евро СПО). Мотиви: Отглеждането на преживни животни изисква продължителен биологичен цикъл, значителни капиталови разходи за изхранване, сграден фонд и	5. Приема се по принцип. Цитираните прагове са част от Условиата за кандидатстване и са посочени в раздел 9 „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“. Таблицата за СПО служи за определяне на икономическия размер на стопанството.
--	--	--	---	---

		спазване на стриктни ветеринарно-санитарни стандарти. НАМ настоява този праг да остане непроменен и да бъде изрично разяснен в Таблицата за СПО и насоките за кандидатстване. 6. Признаване на цялостните технологични разходи при инвестициите в автоматизация и доене (Приложение № 7) В Приложение № 7 към Условиата за кандидатстване правилно са посочени инвестициите в доилни зали, доилни роботи, автоматизирано хранене, млекоохладителни съоръжения и специализиран софтуер за управление на стадото. Мотиви и предложение: В съвременните млечни ферми оборудването функционира като единен технологичен комплекс. Настояваме в Условиата за кандидатстване и Условиата за изпълнение изрично да се запише, че разходите за специализиран софтуер, контролни датчици, монтаж, окабеляване и въвеждане в експлоатация се признават за допустими като част от стойността на придобития дълготраен материален актив, без да се изваждат изкуствено от признатия обем на	6. Не се приема. Списъкът с инвестиции в Приложение № 7 е разработен на база на опита от прилагане на ПРСР 2014-2020 г. и Стратегическия план, и е предложен и одобрен на заседание на Комитета за наблюдение на СПРЗСР на 2 септември 2026 г.
--	--	---	---

		задължителната инвестиция по раздел 10 (мин. 25% от първото плащане или 7 500 евро). 7. Прецизиране на прага от 30 000 евро СПО и допустими отклонения Мотиви и предложение: Входният диапазон от 8 000 до 30 000 евро СПО трябва да отчита аналитичната специфика при преизчисляване на животинските единици и площите. Предлагаме при междинни проверки на място за изпълнение на първоначалното състояние да се регламентира аналитичен толеранс за технически закръглявания, така че добросъвестни кандидати с минимални статистически колебания в броя приплоди или фуражни площи да не бъдат автоматично декласирани. УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР, УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА, „Националната асоциация на млекопреработвателите“ изразява готовност нейни експерти да вземат участие в тематичните работни срещи на Управляващия орган на СПРЗСР за	7. Не се приема. Минималният и максималният икономически размер на стопанството са определени в Стратегическия план и съответно в раздел 7 на Условията за кандидатстване.
--	--	--	--

			окончателното прецизиране на документите по приема. Считаме, че приемането на направените предложения ще защити публичния интерес, ще осигури реална подкрепа за младите животновъди и ще гарантира суровинната база на българската млечна индустрия. С уважение:/п/..... Владислав Михайлов Председател на УС на НАМ	
12		ДФ „Земеделие“	УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР, Във връзка с публикуван за обществено обсъждане проект на Заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване и изпълнение по интервенция П.Д.1. „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г., на интернет страницата на Стратегическия план и в Системата за електронно управление (СЕУ), предоставяме следните съображения, коментари и мотивирани предложения по отношение на обявените за обществено обсъждане условията за изпълнение, както следва:	

			1. В раздел 1 „Техническо изпълнение на проектите“ от Условията за изпълнение: 1.1. В текстът на т. 3.2 е допуснато бенефициентите да могат да подават искане за изменение на административния договор, по всяко време, в т.ч. и непосредствено преди изтичане на избраната крайна дата за проверка изпълнението на бизнес плана и подаване на искане за плащане, като е предвидена възможност за подаване на искане за тяхната промяна. В тази връзка считаме, че следва в условията за изпълнение да бъде регламентиран срок, след изтичането на който бенефициентите да не могат да променят избрания краен срок за изпълнение на бизнес плана в т.ч. и за подаване на искане за плащане. Това е необходимо поради възможността за отказ от страна на административният орган за одобрение на исканата промяна, както и изтичане на срокът за изпълнение от страна на бенефициентите.	1.1 Приема се. Текстовете са прецизирани.
--	--	--	--	---

		1.2. Считаме, че предвиденият в т. 3.3, както и обособените към него подточки 3.3.1 и 3.3.2 текст е в противоречие с разпоредбата на чл. 68, ал. 10, т. 1 от Законът за подпомагане на земеделските производители, във връзка с чл. 15 от Наредба № 4 от 25.10.2024г. за реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, за сключване и изменение на административни договори, за налагане на административни санкции за интервенциите по чл. 73, 74, 75, чл. 77, параграф 1, букви "а", "в" - "е" и чл. 78 от Регламент (ЕС) 2021/2115, за условията и реда за изплащане, за отказ за изплащане и намаления на плащанията, и за оттегляне на изплатената финансова помощ за интервенциите по чл. 73, 74, 75, 77 и 78 от същия регламент, както и чл. 75, §3 от Регламент (ЕС) 2021/2115. Поради което считаме, че следва да бъде запазен първоначално предвидения текст в работната среща по разработката на условията за кандидатстване и изпълнение, който е аналогичен по първи прием по интервенцията, а именно: 3.3. След сключване на административен договор не се допуска промяна в бизнес плана, свързана със замяна на заложените за отглеждане животни (с изключение на подмяна/замяна на един вид рогат добитък с друг вид такъв) и/или основни земеделски култури, с изключение на преминаване от един вид	1.2 Не се приема. Текстовете по т. 3.3.1 и т. 3.3.2 са разработени с цел да осигури необходимата гъвкавост при изпълнение на одобрения бизнес план, като същевременно се запазва връзката между одобреното заявление, получените приоритети и планираното увеличение на икономическия размер на стопанството.
--	--	---	---

			едногодишни култури/ многогодишни култури в друг вид многогодишни/многогодишни култури, и/или от един вид трайни насаждения в друг вид трайни насаждения. Не се допуска замяна, свързана с преминаване от сектор „Животновъдство“ в сектор „Растениевъдство“ и обратно. 1.3. В текстът по т. 3. 6 има противоречие с предложената допустимост по т. 3.3.1 и т. 3.3.2 по отношение на промяната на стопанските дейности от сектор „Животновъдство“ в сектор „Растениевъдство“ и обратно. В случай, че не бъде прието отправеното предложение следва този текст да бъде коригиран.	1.3 Не се приема. Точки 3.3.1 и 3.3.2 регламентират в кои случаи и при какви условия е допустима промяната на заложените в бизнес плана култури и/или животни, включително преминаването между сектор „Животновъдство“ и сектор „Растениевъдство“. Точка 3.6 регламентира друго, допълнително условие, което се отнася до използването на заложените в бизнес плана инвестиции в дълготрайни материални активи след извършване на допустимата промяна. Съгласно т. 3.6 промяната е допустима, когато заложените инвестиции в ДМА могат да се използват за отглеждането на новите култури/животни, освен ако не бъде извършена съответна промяна и във вида на инвестициите чрез допълнително споразумение към административния договор. Следователно т. 3.6 не ограничава допълнително обхвата на допустимите промени по т. 3.3.1 и т. 3.3.2, а урежда последиците от промяната по отношение на инвестициите.
--	--	--	--	--

			2. В раздел 2 Финансово изпълнение на проектите и плащане от Условието за изпълнение: 2.1. В т. 2.2 е регламентирано, че първото плащане се извършва след проверка изпълнението на намеренията, съобразно разпоредбата на чл. 40, ал. 3 от Наредба № 4 от 2024 г., което е в противоречие с указанията на УО и проведените работни срещи, в които се дадоха указания че проверката на намеренията ще бъде извършена след извършване на първото плащане. Предвид дадените указания от страна на УО, че първо плащане следва да бъде извършено до края на 2026г. и кратките срокове за обработка информираме, че в случай, че текстът на Наредба № 4 от 2024г. и т. 2.2 не бъде променен, съобразно дадените указания, то ДФ „Земеделие“ няма да има правно основание да спазва указанията на УО за извършване на плащанията по предвидения прием, във връзка с чл. 50, ал. 4 от ЗПЗП, както и във връзка с разпоредбата на чл. 9 § 2 и § 5, във връзка с чл. 37 и чл. 38 от Регламент (ЕС) 2021/2116.	2.1. Не се приема. В т. 2.2 изрично е предвидено, че когато началният икономически размер на стопанството се доказва с намерения за засаждане/засяване през текущата стопанска година, ДФЗ-РА извършва първото плащане и проверката/посещението на място за установяване спазването на засаждането/засяването по реда на чл. 40, ал. 3 от Наредба № 4 от 2024 г. Наредба № 4 от 2024 г. е в процес на изменение, като същата е публикувана за обществено обсъждане до 12.10.2026 г. След публикуването на проекта за изменение в Портала за обществени консултации е постъпило предложение за промяна на текста в чл. 40, ал. 3 от Наредбата. Предложено е да се предвиди възможност за първо плащане преди извършване на проверка от ДФЗ, в случаите на заявени намерения за засаждане или засяване на земеделските култури. Предвид периода на кандидатстване, който попада в началото на стопанската година, УО на СПРЗСР 2023-2027 г.
--	--	--	--	---

			2.1.1. До колкото цитираните проверки по т. 2.2 присъстват и в т. 2.3.; т. 2.4 и т. 2.4.1, то следва да се има в предвид, че в случай, че УО вземе решение плащанията да бъдат извършвани без проверка на намеренията преди извършване на първо плащане, то следва в случай на промяна в текста на Наредба № 4/2024г. да бъде регламентирано, че посещенията на място ще бъдат извършени през текущата стопанска година, непосредствено след изтичане на определения в бизнес плана срок за засяване/засаждане на културите формиращи първоначалният икономически размер на стопанството. 2.2. В т. 5.1 посоченият текст е в противоречие с предложения текст по т. 3.2. от Раздел 1 „Техническо изпълнение на	приема направеното предложение, което е в полза на кандидатите. 2.1.1 Приема се. Предложението ще бъде взето предвид при изменението на текста в чл. 40, ал. 3 от Наредба № 4 от 2024 г. 2.2 Приема се. Текста по т. 3.2 е редактиран.
--	--	--	--	---

			заявленията за подпомагане“ от УИ. Предлагаме текста по т. 3.2 да бъде преразгледан и коригиран по аналогия на този по първи прием. В случай, че не бъде прието нашето предложение за корекция по т. 3.2 от Раздел 1, следва да бъде съотнесено и в т. 5.1 от Раздел 2 „Финансово изпълнение на заявленията за подпомагане и плащане“ от УИ.	
			2.3. В т. 10.1 предлагаме текстът да бъде допълнен като се уточни, че проверката за правилното изпълнение на бизнес плана, следва да е след подаване на искане за второ плащане, както е предвидено в текста на даденото определение за „Правилно изпълнение на бизнес плана“. Поради което предлагаме текстът да бъде допълнен така: Когато след подаване на искане за второ плащане бъде установено, че одобреният бизнес план не е изпълнен правилно.	2.3 Не се приема. В т. 9 от раздел 2. Финансово изпълнение на проектите и плащане от Условията за изпълнение е регламентирано, че <i>„Разплащателната агенция извършва необходимите административни проверки и проверки на място и извършва анализ за установяване на съответствието между фактическото състояние и одобрения бизнес план“</i>. Точка 10 определя последиците при неспазване на изискванията, а т. 10.1 конкретизира една от хипотезите, при които бенефициентът няма право

			2.4. По т. 10.7 моля да бъдат дадени указания в случай, че към момента на подаване на искане за второ плащане бенефициентът е завършил висшето си образование, но към момента на подаване на искането за плащане дипломата не е издадена и не могат да бъдат предоставени данни за сериен номер и дата на издаване. В тази връзка моля да бъде дадено уточнение, какъв документ следва да бъде предоставен от страна на бенефициента, както и следва ли да бъде задължен за предоставянето на номерата на по-късен етап.	да получи второто плащане и дължи връщане на полученото първо плащане. 2.4 Приема се. Съгласно указанията в подточка 8 от т. 4 „Методика за прилагане на критериите за подбор“ в раздел 12 на Условиата за кандидатстване, документите, с които се доказва съответствие с критерия, са посочени в т. 1 от II. „Допълнителни документи, доказващи съответствие с приоритет по критериите за оценка“ в раздел 14. „Изискуеми документи, в т.ч. документи, доказващи съответствие с критерии за подбор/оценка“. Един от посочените документи е академична справка, в това число документ, издаден от висше учебно заведение, удостоверяващи академичния статут на кандидата. С оглед хармонизиране на изискуемите документи за доказване съответствие с критерия в Условиата за кандидатстване и Условиата за изпълнение, горесцитираният документ е допълнен в Приложение А към Условиата за изпълнение.
13	25.09.2026	Yevhen Filippov	Здравейте, Подготвям проект EverRoot за създаване на промишлена плантация от Paulownia Shan Tong в Южна България с целева площ около 70 ха. Проектът е на етап pre-development. Работният модел предвижда поетапно развитие – 10 ха пилотна площ, последвана	

		от 30 ха и още 30 ха, при схема на засаждане 4×4 м. Основният продукт е кръгла/делова дървесина, без задължителна собствена дълбока преработка. Земята се планира основно чрез дългосрочен наем. Бих искал да получа официално насочване по следните въпроси: 1. Може ли промишлена плантация от стерилен хибрид Paulownia Shan Tong върху земеделска земя да се счита за допустима инвестиция по интервенция П.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“? 2. Ако да, кои от следните разходи по принцип могат да бъдат допустими: посадъчен материал, подготовка на почвата, засаждане, капково напояване, помпи, филтрация, резервоар/водоем, магистрални тръби, земеделска техника и оборудване? 3. Допустимо ли е инвестицията да бъде изпълнявана поетапно в рамките на няколко години (10 → 30 → 30 ха)? 4. Какъв е максималният процент на безвъзмездната помощ и какъв собствен принос следва да осигури кандидатът? 5. Как се третира дългосрочно наети земеделски земи спрямо собствените земи при кандидатстване? 6. Може ли проект с Paulownia да бъде допустим и по П.Г.1.1, когато част от	Поставените от Вас въпроси не се отнасят до текстове или условия, предмет на настоящото обществено обсъждане, поради което не може да бъде разгледан в рамките на процедурата по чл. 4 от Наредба № 4 от 25 октомври 2024 г. Разяснения по отношение на условията за кандидатстване могат да бъдат поискани от кандидатите в срок до три седмици след откриване на приема, по реда на чл. 68, ал. 4 от Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП).
--	--	--	--

			инвестициите са насочени към ефективно използване на вода и опазване на околната среда? 7. Има ли предвиден следващ прием по II.Г.1 / II.Г.1.1 след приключилия прием през 2025–2026 г.? 8. Възможно ли е съчетаване на инвестиционна помощ по II.Г.1 с II.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани“, при спазване на правилата за недопускане на двойно финансиране? 9. Към коя институция или дирекция бихте препоръчали да се обърнем за предварително становище дали Paulownia в този конкретен модел се третира като земеделска култура, трайно насаждение или горска култура за целите на подпомагането? Ако е необходимо, мога да изпратя кратко описание на проекта, примерен инвестиционен бюджет и техническа схема. Благодаря предварително за съдействието. С уважение, Yevhen Filippov EverRoot everroot.eu	
14	24.09.2026	В. Георгиева	Уважаеми дами и господа,	

		Във връзка с публикувания за обществено обсъждане проект на Условия за кандидатстване по интервенция П.Д.1. „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием, представяме следните предложения за промени, насочени към разширяване на достъпа до подпомагане, гарантиране на реална възможност за участие на младите земеделски стопани и постигане на заложените цели на интервенцията. 1. Относно определения срок за прием на заявления за подпомагане Предложение за промяна на т. 3 от проекта на заповед В проекта на заповед е предвидено приемът на заявления за подпомагане да се проведе в периода от 02 октомври 2026 г. до 02 ноември 2026 г., което представлява приблизително едномесечен срок за кандидатстване. Считаме, че определеният срок е недостатъчен предвид спецификата и сложността на подготовката на заявленията за подпомагане по настоящата интервенция. Мотиви Интервенцията е насочена към млади земеделски стопани, които в значителна част от случаите тепърва изграждат своите стопанства и предприемат първи стъпки за	Не се приема. Наредба № 4 от 2024 г. предоставя възможност на Управляващият орган да определи и по-кратък срок за подаване на заявления за подпомагане при наличието на обстоятелствата, предвидени в чл. 5, ал. 3. Стратегическият план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2023–2027 г. навлиза в последните две години от периода на изпълнение. В тази връзка е необходимо да бъде осигурено достатъчно време за извършване на административната оценка, сключване на административните договори, извършване на плащанията и последващото изпълнение на одобрените бизнес планове. Определеният срок от 32 календарни дни е съобразен с необходимостта от своевременно приключване на процедурите и осигуряване на
--	--	---	---

		устойчиво установяване в земеделския сектор. Подготовката на качествено заявление за подпомагане и бизнес план изисква значителен времеви ресурс, включително: • Анализ на конкретното стопанство и определяне на началния икономически размер в СПО; • Осигуряване и проверка на документи за собственост и/или право на ползване на земеделски земи; • Проверка на регистрационния статут и съответствието с изискванията за допустимост; • Избор на подходяща производствена специализация и определяне на реалистични производствени цели; • Изготвяне на бизнес план, включващ планирано увеличение на икономическия размер на стопанството; • Подготовка на необходимите документи и доказателства за изпълнение на критериите за подбор; • Съобразяване на инвестиционните намерения с допустимите дейности, инвестиции и приложимите ограничения. Особено важно е да се отчете, че в рамките на същия прием е предвидено публикуването на разяснения по условията да приключи на 28 октомври 2026 г., т.е. само няколко дни преди крайния срок за подаване на заявленията. Това допълнително ограничава	достатъчно време за изпълнение на одобрените проекти. Решението за провеждане на приема в посочения срок е обсъдено и одобрено от Комитета за наблюдение на Стратегическия план на заседанието, проведено на 2 септември 2026 г. Следва да се отчете и обстоятелството, че индикативният годишен график за приемите по Стратегическия план през 2026 г. е публикуван още през 2025 г., поради което потенциалните кандидати са разполагали с предварителна информация за предстоящия прием и възможност да организират подготовката си. Разяснения по отношение на условията за кандидатстване могат да бъдат поискани от кандидатите в срок до три седмици след откриване на приема, по реда на чл. 68, ал. 4 от Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП).
--	--	---	---

			практическата възможност на кандидатите да се възползват от получените разяснения при подготовката на своите проекти. Краткият срок създава риск от: 1. Ограничаване на броя на потенциалните кандидати, които ще успеят да подготвят пълни и качествени заявления. 2. Изключване на млади земеделски стопани, които имат реални намерения за развитие, но не разполагат с предварително подготвена документация. 3. Неравнопоставеност между кандидати, които вече са започнали подготовка, и такива, които тепърва се запознават с условията. 4. Подаване на недостатъчно добре обосновани бизнес планове поради ограниченото време за анализ и планиране. Считаме, че това не съответства в достатъчна степен на целите, посочени в доклада към проекта, а именно привличане и запазване на млади земеделски стопани, насърчаване на заетостта и създаване на устойчиви и конкурентоспособни стопанства. Предложение Предлагаме срокът за прием на заявления за подпомагане да бъде удължен на минимум 60 календарни дни, считано от датата на започване на приема.	
--	--	--	---	--

		Алтернативно, при невъзможност за определяне на 60-дневен срок, предлагаме приемът да бъде удължен с не по-малко от 30 календарни дни спрямо първоначално предвидения период. Предлагаме също разясненията по условията да бъдат публикувани достатъчно време преди крайния срок за кандидатстване, така че всички потенциални кандидати да могат да ги съобразят при подготовката на своите заявления. 2. Относно ограничението за първоначална регистрация като земеделски стопанин не по-рано от 24 месеца преди подаване на заявлението Предложение за промяна на изискването по раздел 7 „Допустими кандидати/бенефициенти“, I. „Критерии за допустимост на кандидатите“, т. 2.4 и свързаните разпоредби Съгласно проекта на Условията за кандидатстване, за допустими се считат кандидати, които се установяват за пръв път като ръководители на земеделско стопанство, като установяването може да е извършено преди не повече от 24 месеца преди подаване на заявлението за подпомагане. Първоначалното установяване се определя съобразно регистрацията като земеделски стопанин по Наредба № 3 от 1999 г. <FileCite	2. Не се приема. Условието установяването за първи път на земеделското стопанство на съответния кандидат да може да е извършено преди не повече от 24 месеца преди подаване на заявлението за подпомагане е част от условията за допустимост на кандидатите по интервенция II.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ и е регламентирано в одобрения от Европейската комисия Стратегически план. Също така е допустимо установяването за пръв път на земеделското стопанство на съответния кандидат да може да е извършено преди повече от 24 месеца преди подаване на заявлението за подпомагане, само в случай, че установяването е извършено след първият проведен прием по интервенцията и заявлението за подпомагане е подадено в рамките на проведения втори прием по интервенцията. Изискването е пряко свързано с основните цели на
--	--	---	---

		ref_id="turn1file1" line_range_start={45} line_range_end={50} /> Считаме, че това изискване е прекомерно ограничаващо и не отчита в достатъчна степен реалната специфика на процеса по установяване и развитие на младите земеделски стопани. Мотиви Основната цел на интервенцията е привличане и запазване на млади земеделски стопани, обновяване на поколенията в земеделието и насърчаване на устойчивото развитие на стопанската дейност в селските райони. В тази връзка считаме, че възрастта на кандидата, реалното му намерение да развива земеделска дейност и изпълнението на всички останали критерии за допустимост следва да бъдат водещи при определянето на достъпа до подпомагане, а не единствено моментът на първоначалната регистрация като земеделски стопанин. На практика съществуват множество случаи, при които млади лица: • Регистрират се като земеделски стопани, за да започнат постепенно изграждане на стопанство; • Придобиват или ползват земеделски земи, но поради ограничени финансови възможности не успяват веднага да реализират планираното производство;	интервенцията – подкрепа за установяване на млади земеделски стопани, които са в началния етап на установяването си като ръководители на земеделски стопанства. Определянето на конкретен период от 24 месеца има за цел да разграничи лицата, които се намират в началния етап на установяване и развитие на земеделското стопанство, от лицата, които вече са се установили като ръководители на земеделски стопанства за по-продължителен период. Разпоредбата не поставя като единствено условие регистрацията като земеделски стопанин. Тя се прилага във връзка с останалите изисквания за допустимост по интервенцията, включително изискванията относно възрастта на кандидата, икономическия размер на стопанството, професионалните умения и компетентности и останалите условия, определени в Условията за кандидатстване. Не може да бъде прието и твърдението, че изтичането на 24-месечния период само по себе си представлява формално основание, което не съответства на целите на интервенцията. Именно чрез определянето на максимален период от 24 месеца се гарантира, че подпомагането е насочено към лица, които са в относително начален етап от процеса на установяване, а не към вече установени земеделски стопани. Обстоятелството, че дадено лице е започнало земеделска дейност в малък мащаб или не е извършило инвестиции в рамките на този период, не променя момента на установяване като
--	--	--	---

		• Започват земеделска дейност в малък мащаб, като впоследствие предприемат действия за разширяване и професионализиране на стопанството; • Отлагат съществените инвестиции поради липса на достатъчно собствен капитал, необходима инфраструктура или подходящи производствени условия. При действащото ограничение тези лица могат да бъдат изключени от подпомагането единствено поради изтичането на 24-месечен срок от регистрацията им, независимо че: • Са на възраст до 40 години; • Притежават необходимите професионални умения и познания; • Отговарят на изискванията за минимален икономически размер на стопанството; • Имат реален и обоснован бизнес план; • Не са получавали подпомагане по аналогични интервенции; • Имат намерение да развият устойчиво земеделско производство. Това създава риск от изключване именно на лица, които са предприели първи стъпки към установяване в сектора, но не са успели да разгърнат своя потенциал в рамките на краткия 24-месечен период. Следва да се отчете и обстоятелството, че регистрацията като земеделски стопанин не е равнозначна на реално установяване на икономически жизнеспособно земеделско стопанство. Самото вписване в	ръководител на земеделско стопанство, който е определящ за прилагането на условието за допустимост.
--	--	---	---

			регистъра не доказва, че лицето е реализирало инвестиции, достигнало е устойчив производствен капацитет или е получило реална подкрепа за развитие. Поради това използването на датата на регистрация като единствен определящ фактор може да доведе до формално, а не целево прилагане на интервенцията. Предложение Предлагаме изискването за регистрация като земеделски стопанин не по-рано от 24 месеца преди подаване на заявлението за подпомагане да бъде преразгледано и изменено. Основно предложение: Да отпадне ограничението, съгласно което първоначалното установяване като земеделски стопанин трябва да е извършено не по-рано от 24 месеца преди подаване на заявлението за подпомагане. Да се даде възможност за кандидатстване на лица на възраст от 18 до 40 години, които отговарят на всички останали изисквания за допустимост, включително: • Да са еднолични собственици на земеделското стопанство; • Да притежават необходимите професионални умения и познания; • Да отговарят на изискванията за минимален икономически размер; • Да представят реалистичен и обоснован бизнес план;	
--	--	--	--	--

		• Да не са получавали подпомагане по аналогични интервенции; • Да изпълняват всички останали условия, предвидени в насоките. Алтернативно предложение: При невъзможност за пълно отпадане на ограничението, предлагаме срокът да бъде увеличен, като се предвиди възможност за кандидатстване на млади земеделски стопани, регистрирани за първи път преди повече от 24 месеца, но не повече от 5 години преди подаване на заявлението, при условие че отговарят на всички останали критерии за допустимост и не са получавали подпомагане по аналогични интервенции. Предлагаме също да се разгледа възможността за въвеждане на допълнителен критерий, чрез който да се оцени реалното развитие и намеренията на кандидата, вместо автоматичното му изключване само на база изтекъл срок от първоначалната регистрация. Заклучение Считаме, че предложените промени ще допринесат за: • По-широк достъп на младите хора до подпомагане; • По-добро съответствие с целите за обновяване на поколенията в земеделието;	По алтернативното предложение за срок от 5 години Не се приема. Увеличаването на периода от 24 месеца на 5 години би разширило съществено кръга на лицата, които могат да бъдат определени като „млади земеделски стопани“ за целите на интервенцията, включвайки лица, които са се установили като ръководители на земеделски стопанства значително по-рано. Това би променило целевия обхват на интервенцията и би намалило разграничението между подкрепата за първоначално установяване и подпомагането на вече установени земеделски стопани. По предложението за въвеждане на допълнителен критерий Не се приема. Условието за първоначално установяване в рамките на 24 месеца е критерий за допустимост, а не критерий за оценка на качеството на намеренията или степента на развитие на стопанството. Същевременно развитието на стопанството, планираното увеличение на икономическия му размер и устойчивостта на земеделската дейност се отчитат чрез бизнес плана и изпълнението му.
--	--	--	--

			• Насърчаване на реалното установяване и развитие на жизнеспособни земеделски стопанства; • По-голям брой качествени и устойчиви бизнес планове; • По-ефективно използване на средствата по интервенцията. Предложените промени ще разширят достъпа до подпомагане на млади лица, които имат реален потенциал и намерение да развиват устойчиви земеделски стопанства, без да се нарушават останалите изисквания за допустимост по интервенцията. Молим направените предложения да бъдат разгледани и отразени при окончателното утвърждаване на Условието за кандидатстване.	
15	25.09.2026	Румен Миланов	ДО: МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ НА ВНИМАНИЕТО НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН НА СТРАТЕГИЧЕСКИЯ ПЛАН ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ОТНОСНО: Преодоляване на дискриминационните критерии и огромната асиметрия при точкуването между кандидати с висше и средно образование по Интервенция II.Д.1. „Стартова помощ за	

			установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ - втори прием УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР, С настоящото изразяваме категорично несъгласие с действащата методика за оценка по Интервенцията за млади фермери. Сегашните правила създават дълбока и необоснована неравнопоставеност, като фаворизират една група кандидати за сметка на младите хора, обучаващи се в средното професионално образование. В настоящата разпоредба е заложен механизъм, който позволява на студентите във висши учебни заведения в областта на селското стопанство и ветеринарната медицина да получат огромно предимство от 10 точки авансово още при кандидатстването, като поемат ангажимент да завършат в рамките на периода на изпълнение на проектното предложение. В същото време, за младежите, които в момента учат и предстои да завършат средното си образование в областта на селското стопанство и ветеринарната медицина или икономическо образование с земеделска насоченост, не е предвидена абсолютно никаква възможност да получат точки по същия начин. Причината е, че в	
--	--	--	---	--

			правилата изрично липсва текст, който да им позволи да завършат средното си образование в рамките на проектното предложение. По настоящата уредба те получават 0 точки, а фиксираният 5 точки са достъпни единствено за тези, които вече притежават диплома за средно образование в областта на Селското стопанство и ветеринарната медицина или Икономическо образование с земеделска насоченост. Това лишава обучаващите се ученици от посочената област от равен старт. ПРЕДЛОЖЕНИЕ: Настояваме за спешна корекция и прекратяване на тази дискриминационна практика чрез уеднаквяване на условията: В правилата да се впише изричен текст, който да даде право и на учениците, обучаващи се в средното образование (навършили 18 години), да получат съответните 5 точки още при кандидатстване. На тези пълнолетни ученици да се даде същата законова възможност да завършат средното си образование (12-и клас) в рамките на периода за изпълнение на проектното предложение, за да се изравни стартът им с този на студентите.	Не се приема. Съгласно утвърдените критерии за подбор по интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ са определени два самостоятелни критерия, свързани с образованието на кандидата. По критерий 6.1 се предоставят 10 точки, когато кандидатът има завършено висше образование в областта на селското стопанство, ветеринарната медицина или икономическо образование със земеделска насоченост, или ще завърши такова образование в рамките на изпълнението на заявлението за подпомагане. По критерий 6.2 се предоставят 5 точки, когато кандидатът има завършено средно образование в областта на селското стопанство, ветеринарната медицина или икономическо образование със земеделска насоченост.
--	--	--	--	---

			МОТИВИ КЪМ ПРЕДЛОЖЕНИЕТО: Елиминиране на огромната разлика на старта (10 точки срещу 0 точки): Разлика от 10 точки в критериите за оценка е огромна бариера, която на практика елиминира шансовете на пълнолетните ученици спрямо студентите. При младите хора чувството за справедливост е с изключително висока чувствителност. Тази изкуствено създадена дискриминация между завършващите специалисти в Селското стопанство и Ветеринарната медицина или Икономическо образование с земеделска насоченост трябва да бъде премахната, за да бъдат всички поставени при равни условия. Правен парадокс при ангажиментите: Няма правна логика на един пълнолетен гражданин (навършил 18 години), който е студент, да се гласува доверие, че ще завърши висшето си образование по време на проекта, а на друг пълнолетен гражданин, който учи в земеделска или ветеринарна гимназия, да се отказва правото да поеме същия ангажимент за своето средно образование. И в двата случая става въпрос за дееспособни лица, които отговарят лично за изпълнението на бизнес плана си. Задържане на младите специалисти на средно ниво: Българското селско стопанство	Предвидената възможност по критерий 6.1 кандидатът да завърши висшето си образование в рамките на изпълнението на заявлението за подпомагане е свързана с основната цел на интервенцията да насърчи повече млади хора, които имат интерес към земеделието и се подготвят за професионална реализация в сектора, да започнат и развият собствено земеделско стопанство. По този начин интервенцията не се ограничава само до лица, които вече са приключили своето образование, а създава възможност за подкрепа и на млади хора, които към момента на кандидатстване са в процес на придобиване на висше образование в областта на селското стопанство, ветеринарната медицина или икономическо образование със земеделска насоченост и са избрали земеделието като професионална посока. Включването на тази възможност в критерий 6.1 има за цел да създаде по-тясна връзка между образованието и практическата реализация на младите хора в земеделския сектор. Кандидатите, които в момента се обучават във висши учебни заведения в посочените направления, представляват потенциален ресурс за обновяване на поколенията в земеделието и за привличане на нови, подготвени и мотивирани земеделски стопани. Предоставянето на възможност за получаване на приоритет по критерия, при условие че завършат образованието си в рамките на изпълнението на заявлението, цели да насърчи тяхното професионално развитие и реализация в
--	--	--	--	---

		и ветеринарният сектор имат крещяща нужда от млади кадри „на терен“ – ветеринарни техници, фермери и агротехници. Вместо да стимулираме 18-годишните ученици да стартират стопанствата си веднага след 10-и или 11-и клас, сегашната система ги наказва с 0 точки, принуждавайки да се насочват към други сектори. Гарантиране на реален равен старт: Целта на интервенцията е да подкрепи обновяването на поколенията в секторите. Това може да се постигне само когато правилата оценяват потенциала и профила на образованието, а не създават административни предимства за една образователна степен спрямо друга в процеса на самото обучение. С оглед на гореизложеното, настояваме за спешно преразглеждане и допълване на текстовете в Условията за кандидатстване, за да се осигури справедливост и равен старт за бъдещите средни и висши специалисти в българското земеделие. С уважение Румен Миланов	сектора, като създаде възможност придобиваните знания и професионална подготовка да бъдат реализирани чрез собствено земеделско стопанство. Този подход е свързан и с необходимостта от обновяване на човешкия потенциал в земеделския сектор и от привличане на млади хора, които съчетават започването на земеделска дейност с придобиването на специализирани знания и професионална подготовка. По този начин се насърчава не само установяването на млади земеделски стопани, но и създаването на поколение от стопани с професионална подготовка, които могат устойчиво да развиват своята земеделска дейност. Предвидената в критерий 6.1 възможност за завършване на висше образование в рамките на изпълнението на заявлението е целенасочен елемент от системата за приоритизиране на кандидатите, чрез който се насърчават младите хора, избрали професионално развитие в земеделието и намиращи се в процес на придобиване на съответното висше образование. Тази възможност е насочена към привличането на такива млади хора към сектора и създаването на условия те да реализират придобиваната професионална подготовка чрез създаване и развитие на собствено земеделско стопанство. Следва да се има предвид, че критериите за подбор и методиката за тяхното прилагане са представени и одобрени от Комитета за наблюдение на Стратегическия план за развитието на земеделието
--	--	---	--

				и селските райони на Република България за периода 2023–2027 г, на 02 септември 2026 г. В тях предварително са определени приоритетите при оценяването на заявленията за подпомагане, съдържанието на отделните критерии, условията за тяхното изпълнение и съответния брой точки. В този смисъл съдържанието на критерии 6.1 и 6.2 представлява част от одобрената система за подбор и приоритизиране на кандидатите. Поради това промяната на критерий 6.2 чрез въвеждане на нова хипотеза за лица, които все още не са завършили средното си образование, не може да бъде извършена чрез разширително тълкуване на съществуващата разпоредба. Подобна промяна би представлявала изменение на вече определената система за подбор и би изисквала съответното изменение и одобрение на критерия и на методиката за неговото прилагане.
16	28.09.2026	Violeta Valcheva	Уважаеми дами и господа, Във връзка с публикуваните за обществено обсъждане документи по интервенция II.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ бих искал/а да направя предложение за допълване и прецизиране на условията за кандидатстване. Предложението ми е свързано с необходимостта в интервенцията по-ясно да бъдат разпознати съвременните модели на устойчиво земеделие, включително	Не се приема. Интервенция II.Д.1 е насочена към подпомагане на установяването на млади земеделски стопани и развитието на техните земеделски стопанства чрез изпълнение на одобрен бизнес план. Критериите за подбор и условията за изпълнение са разработени така, че да позволяват на кандидатите да планират развитието на земеделските си стопанства в зависимост от избраната от тях производствена дейност и конкретните условия, при които стопанството се развива. В тази връзка не е необходимо в условията за кандидатстване да бъде въвеждано отделно понятие или самостоятелна категория

			регенеративното земеделие, пермакултурният дизайн, агролесовъдството и интегрираното ландшафтно планиране на земеделските стопанства. МОТИВИ Целта на интервенция II.Д.1 е създаването на жизнеспособни и устойчиви земеделски стопанства и насърчаването на младите хора да започнат професионална дейност в селското стопанство. Същевременно съвременното земеделие е изправено пред редица предизвикателства – деградация на почвите, ерозия, недостиг и неефективно използване на водните ресурси, загуба на биоразнообразие, климатични промени и необходимост от намаляване на зависимостта от външни производствени ресурси. Пермакултурният и регенеративният подход предлагат модел, при който производството на земеделска продукция се съчетава с възстановяване на почвеното плодородие, задържане на водата, увеличаване на биоразнообразието, създаване на местообитания за опрашители и полезни организми и повишаване на устойчивостта на стопанствата към климатични екстреми.	„регенеративно земеделие“, за да могат кандидатите да прилагат земеделски практики, насочени към устойчиво управление на почвите, водите и природните ресурси. Самото наличие на конкретен термин в условията не е предпоставка за допустимостта на дадена земеделска практика, когато същата е свързана с допустимата производствена дейност на стопанството и е съобразена с приложимите изисквания. Същото се отнася и до предложението за изрично включване на „пермакултурен дизайн“ като отделен модел за планиране на стопанството. Бизнес планът има за цел да представи планираното развитие на земеделското стопанство, неговата производствена дейност, икономическия му потенциал и предвидените за изпълнение дейности. Поради това не се предвижда въвеждането на отделна категория за конкретна система или метод за пространствено и функционално проектиране на стопанството. Предложените от Вас практики – включително покривни и междинни култури, зелено торене, мулчиране, компостиране, разнообразяване на производството, използване на органична материя, ограничаване на ерозията, ефективно управление на водните ресурси и други подобни дейности – могат да бъдат разглеждани в рамките на конкретната производствена дейност и бизнес плана, когато са пряко свързани с развитието на
--	--	--	--	--

		В тази връзка предлагам следните изменения и допълнения: 1. Признаване на регенеративното земеделие Да бъде включено изрично понятие или категория за „регенеративно земеделие“ и да бъде дадена възможност кандидатите да предвиждат в бизнес плановете си практики като: * минимална или нулева обработка на почвата; * покривни и междинни култури; * зелено торене; * мулчиране; * компостиране и използване на органична материя; * разнообразни сеитбообороти; * комбиниране на едногодишни и многогодишни култури; * мерки за увеличаване на органичното вещество и биологичната активност на почвата; * мерки за ограничаване на ерозията и деградацията на почвите. Тези практики следва да могат да бъдат част от развитието на земеделското стопанство и да бъдат отчитани като принос към целите за опазване на околната среда и адаптация към климатичните промени.	земеделското стопанство и отговарят на приложимите условия. Не се приема и предложението за създаване на отделен приоритет или критерий за подбор за кандидати, които прилагат регенеративни практики. Критериите за подбор по интервенцията са предварително определени като система за приоритизиране на заявленията за подпомагане и включват конкретно определени приоритетни направления и условия за получаване на точки. Сред тях са приоритети, свързани с определени сектори на земеделското производство, биологичното производство, инвестициите и образованието на кандидатите. Критериите за подбор и методиката за тяхното прилагане са представени и одобрени от Комитета за наблюдение на Стратегическия план за развитието на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023–2027 г., на 02 септември 2026 г. Те определят предварително приоритетите, по които ще бъдат оценявани заявленията, както и условията и броя точки по отделните критерии. Поради това въвеждането на нов критерий за подбор, който да предоставя допълнителен приоритет на кандидати, прилагащи регенеративни, пермакултурни или агролесовъдски модели, би представлявало промяна в одобрената система за приоритизиране
--	--	--	--

		2. Включване на пермакултурния дизайн като допустим модел за планиране на стопанството Предлагам в условията да бъде предвидена възможност бизнес планът да включва „пермакултурен дизайн на земеделското стопанство“ като инструмент за пространствено и функционално планиране. Това би позволило интегриране на: * производствени площи; * трайни насаждения; * агролесовъдски системи; * живи плетове и защитни пояси; * площи за биоразнообразие; * зони за опрашители; * водозадържащи и водосъбирателни елементи; * компостни системи; * инфраструктура за ефективно управление на ресурсите. Пермакултурният дизайн следва да бъде разглеждан не като неселскостопанска дейност, а като метод за организация на земеделското производство и устойчиво управление на земеделската територия.	на заявленията, а не само техническо допълване на условията за кандидатстване. Интервенцията е предназначена да подпомага установяването на млади земеделски стопани, без да ограничава кандидатите до предварително определен модел на организация на стопанството. По отношение на предложените инвестиции и дейности – системи за събиране и използване на дъждовна вода, ефективни напоителни системи, мониторинг на почвената влажност, компостиране, живи плетове, защитни пояси, ивици за опрашители, многогодишна растителност, агролесовъдски системи и други – тяхната допустимост следва да се преценява конкретно според характера на дейността, предназначението на разхода и връзката му с производствената дейност и одобрения бизнес план, а не чрез общото им определяне като „регенеративни“ или „пермакултурни“ дейности. По този начин не се изключва възможността младите земеделски стопани да прилагат съвременни практики за устойчиво управление на земеделските стопанства. Не се счита обаче за необходимо тези практики да бъдат обособявани в самостоятелна категория, отделен модел на стопанство или нов критерий за подбор в рамките на настоящия прием. Следва да се отбележи също, че предложението обхваща широк кръг от различни по характер
--	--	---	---

		3. Включване на ландшафтната архитектура и ландшафтно-екологичното планиране Предлагам да бъде създадена възможност младите земеделски стопани да използват професионални услуги на ландшафтни архитекти и други квалифицирани специалисти при проектирането на устойчивото развитие на стопанствата. Това би позволило земеделските територии да бъдат планирани като функционални екосистеми, в които производството, водният баланс, почвата, биоразнообразието и инфраструктурата са взаимно свързани. Подобен подход би бил особено подходящ за малки и средни стопанства, които могат да се превърнат в демонстрационни модели за устойчиво земеделие в селските райони. 4. Допустими дейности за възстановяване на почвата, водния баланс и биоразнообразието Предлагам в допустимите дейности и/или в бизнес плана да бъдат изрично разпознаваеми инвестиции и дейности, свързани с: * системи за събиране и използване на дъждовна вода; * водозадържане и ограничаване на ерозията;	дейности – производствени практики, инвестиции, управление на водите, опазване на почвите, ландшафтно планиране, биоразнообразие, цифров мониторинг и агролесовъдство. Тези дейности имат различен характер и различно отношение към производствения процес, поради което не е целесъобразно да бъдат обединявани в една самостоятелна категория единствено въз основа на общото им определяне като „регенеративни“. Същевременно при изпълнението на интервенцията кандидатите могат да планират и прилагат подходящи земеделски практики и дейности, свързани с устойчивото управление на стопанствата, доколкото те са допустими съгласно условията за кандидатстване, пряко са свързани с производствената дейност и са включени и обосновани в одобрения бизнес план.
--	--	--	--

			* ефективни напоителни системи; * системи за мониторинг на почвената влажност; * компостиране; * създаване на живи плетове и защитни пояси; * създаване на ивици за опрашители; * засаждане на многогодишна растителност; * агролесовъдски системи; * възстановяване на деградирани почви; * технологии за намаляване на използването на вода и други природни ресурси. Тези дейности следва да бъдат допустими, когато са пряко свързани с производствената дейност и са част от цялостния бизнес план на стопанството. 5. Допълнително стимулиране на млади фермери, въвеждащи регенеративни практики Предлагам да бъде обсъдена възможността за включване на критерий за подбор или допълнителен приоритет за кандидати, чиито бизнес планове включват измерими действия за: * подобряване на почвеното плодородие; * увеличаване на органичното вещество в почвата; * намаляване на ерозията;	
--	--	--	--	--

		* увеличаване на биоразнообразието; * намаляване на потреблението на вода; * създаване на агролесовъдски системи; * намаляване на употребата на синтетични средства за растителна защита; * производство по биологичен или друг устойчив модел; * използване на цифрови технологии за управление на ресурсите. 6. Създаване на модел „Регенеративна млада ферма“ Предлагам да бъде разгледана възможността в рамките на интервенцията да се обособи възможност за бизнес планове от типа: „Регенеративно земеделско стопанство с пермакултурен и ландшафтен дизайн“ Такъв модел може да обедини производството на плодове, зеленчуци, билки, медицински и ароматни растения, трайни насаждения и други земеделски култури с: * възстановяване на почвите; * управление на водата; * агролесовъдство; * биоразнообразие; * цифров мониторинг; * нисковъглеродни практики;	
--	--	--	--

			* локална реализация на продукцията. Подобна възможност би дала на младите земеделски стопани по-голяма свобода да изграждат стопанства, съобразени с местните природни условия и с бъдещите предизвикателства пред земеделието. Заклучение Считам, че включването на регенеративното земеделие, пермакултурния дизайн, агролесовъдството и ландшафтно-екологичното планиране би било в пълно съответствие с целите за устойчиво развитие на земеделските стопанства, опазване на природните ресурси, адаптация към климатичните промени и привличане на млади хора към земеделието. Това би позволило средствата по интервенция П.Д.1 да подпомогнат не само създаването на нови земеделски стопанства, но и изграждането на ново поколение устойчиви, ресурсно ефективни и адаптирани към климатичните промени ферми. Моля настоящите предложения да бъдат разгледани в рамките на общественото обсъждане на условията по интервенция П.Д.1.	
--	--	--	--	--

			С уважение, Виолета Вълчева	
17	28.09.2026	Dorothea	Уважаеми дами и господа, Във връзка с предстоящото кандидатстване по интервенция П.Д.1 „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ бих искала да получа разяснение относно изискванията към оранжериите при производство на зеленчуци (краставици) Моля да уточните дали по интервенцията са предвидени специфични изисквания към самите оранжерии – относно вида, конструкцията, начина на изграждане, покритието или други технически характеристики. По-конкретно, бих искал да знам: 1.Допустими ли са различни видове оранжерии и конструкции, включително временни/разглобяеми конструкции от дърво с полиетиленово покритие, или се изисква оранжерията да бъде с трайна неподвижна конструкция? 2.Има ли значение площта и броя на оранжериите до покрива е на 8 000 СПО (например под или над 200 кв.м.) ? 3.Необходимо ли е оранжерията да бъде нанесена в кадастралната карта или да бъде представен друг документ, удостоверяващ нейното наличие и площ?	Поставеният от Вас въпрос не се отнася до текстове или условия, предмет на настоящото обществено обсъждане, поради което не може да бъде разгледан в рамките на процедурата по чл. 4 от Наредба № 4 от 2024 г. Разяснения по отношение на условията за кандидатстване могат да бъдат поискани от кандидатите в срок до три седмици след откриване на приема, по реда на чл. 68, ал. 4 от Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП).

			4.Има ли по интервенцията изискване за минимално отстояние на оранжерията от границите на имота, съседни имоти, пътища или други обекти 5.Изискват ли се по интервенцията специални документи относно оранжерията, или е достатъчно кандидатът да докаже правното основание за ползване на земята и реалното извършване на земеделска дейност? 6.Има ли разлика в изискванията, когато оранжерията вече съществува към момента на кандидатстване, и когато предстои да бъде изградена в рамките на бизнес плана? В случай че изискванията към оранжериите не произтичат от самата интервенция, а от други нормативни актове, моля да бъдат посочени конкретните нормативни разпоредби, с които кандидатите следва да се съобразят. Целта на запитването е да има яснота предварително относно изискванията към оранжериите, за да могат кандидатите да планират правилно производството и изпълнението на бизнес плана и да се избегне различно тълкуване при последващи проверки. Благодаря предварително за съдействието и очаквам Вашия отговор. С уважение.	
18	28.09.2026	ДФ „Земеделие“	ДО:	

			Г-Н КРАСИМИР ЧАКЪРОВ ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ – РСР КОПИЕ ДО: Г-ЖА ЕЛЕНА ИВАНОВА ДИРЕКТОР ДИРЕКЦИЯ РСР МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ ОТНОСНО: Предоставяне на бележки по публикувани за обществено обсъждане проект на Заповед за утвърждаване на Насоки за кандидатстване и изпълнение по интервенция П.Д.1. „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г. УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЧАКЪРОВ, Във връзка с публикуваните за обществено обсъждане проекти на документи за кандидатстване, свързани с предстоящ прием по интервенция П.Д.1. „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием от Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода 2023-2027 г.,	
--	--	--	--	--

		предоставяме по-долу коментари и допълнения по отношение на: I. Условието за кандидатстване: 1. Предлагаме да се уточни в т. 28 от подраздел „I. Критерии за допустимост на кандидатите“ към раздел „7. Допустими кандидати/бенефициенти“ за по-голяма яснота на кандидатите, както и осигуряване на правилно и законосъобразно прилагане на изискването на кое законодателство следва да отговаря селскостопанската дейност на кандидатите по своята същност и естество, а именно животновъдство (извън Закона за ветеринарно-медицинската дейност) и растениевъдство, така че да се изпълни изискването, както е посочено: „Заявлението за подпомагане и включените в него дейности и инвестиции отговарят на разпоредбите на Закона за опазване на околната среда (ЗООС), Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) или/и Закона за водите (ЗВ)“. В продължение, бихме искали да обърнем внимание и на изискването инвестициите да отговарят на Закона за опазване на околната среда (ЗООС), Закона за биологичното разнообразие (ЗБР) или/и Закона за водите (ЗВ). Не всяка инвестиция представлява инвестиционно предложение по смисъла на параграф 1, т. 17 от ДР на ЗООС. В тази връзка и по аналогия на инвестиционните	I. По Условието за кандидатстване 1. Не се приема. Предложението за допълнително уточняване в т. 28 не се приема, тъй като действащата редакция на условието достатъчно ясно определя изискването към заявлението за подпомагане и включените в него дейности и инвестиции да отговарят на приложимите разпоредби на Закона за опазване на околната среда, Закона за биологичното разнообразие и/или Закона за водите. Посоченото изискване има за цел да гарантира съответствието на предвидените по проекта дейности и инвестиции с приложимото законодателство в областта на околната среда, биологичното разнообразие и водите. То не следва да се разбира като изискване всяка отделна инвестиция да представлява „инвестиционно предложение“ по смисъла на § 1, т. 17 от Допълнителните разпоредби на ЗООС. Обстоятелството дали конкретна дейност или инвестиция представлява инвестиционно предложение по смисъла на ЗООС се определя съобразно нейния характер, местоположение и конкретни параметри и приложимите разпоредби на екологичното законодателство.
--	--	---	--

		интервенции, предлагаме да се реферира към кореспонденцията от МОСВ, която е част от публикуваните в СЕУ документи за кандидатстване в периода на прием по интервенция II.Г.1 „Инвестиции в земеделските стопанства“ – първи прием и да се вземе предвид и при кандидатстване и последващата административна проверка на заявленията за подпомагане по II.Д.1. „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ – втори прием. 2. Предлагаме към т. 11 от подраздел II. „Критерии за недопустимост на кандидатите“ към раздел 7 да се допълни, че е допустимо назначаване на втори ръководител и в случай на кандидати под формата на ЕООД или ЕТ, когато техните собственици / управители са жени, което ги поставя в равнопоставеност с кандидатите жени - физически лица. Като се допълни за по-голяма яснота и следното „за тези обстоятелства се представят „Декларация за установяване на втори ръководител на земеделското стопанство“ по образец (Приложение Б от Условията за изпълнение), придружено с необходимите документи (пълномощно или договор за управление, болничен и/или документи съгласно КСО за изплащане на парично обезщетение за бременност, раждане и отглеждане на дете до 2 годишна възраст, и други“. Последното	2. Приема се частично. Текста по т. 11 от подраздел II. „Критерии за недопустимост на кандидатите“ към раздел 7 на Условията за кандидатстване е допълнен.
--	--	---	---

			ще осигури информираност и еднаквост при прилагане на условието с начина на доказване на назначаването на втори ръководител и по време на изпълнение на административните договори. 3. Предлагаме т. 6 от подраздел „П. Условия за недопустимост на дейностите/инвестициите“ към раздел 9 „Условия за допустимост на дейностите/инвестициите, в т.ч. срок за изпълнение на одобрените заявления за подпомагане“ да отпадне, тъй като съгласно екологичната оценка за съгласуване на Стратегическия план в защитена зона BG0002016 „Рибарници Пловдив“ не се прилагат единствено интервенции П.Г. 1 и П.Д.5; II. Приложение № 3 „Заявление за подпомагане“: Секция „V. ФОРМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА“, да бъде премахнат текстът „Съгласно Таблица III.Б.2“, тъй като същата не е част от Приложение № 3. III. По Условията за изпълнение: Предлагаме в т. 5 от раздел 1. Техническо изпълнение на заявленията за подпомагане възможността за подписване на договор за	3. Приема се. Текстовете в Насоките за кандидатстване са прецизирани. II. По Приложение № 3 „Заявление за подпомагане“ 1. По секция „V. ФОРМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА“ Приема се. III. По Условията за изпълнение 1. Приема се. Текста по т. 5 от раздел 1 „Техническо изпълнение на заявленията за подпомагане“ е прецизиран.
--	--	--	--	---

		поръчителство между ЕТ и ДФЗ, тъй като такъв се подписва единствено между ДФЗ и едноличния собственик на капитала на бенефициента ЕООД, както е посочено и в разпоредбите на Наредба № 4 от 2024 година; В т. 2.2 от раздел 2. Финансово изпълнение на проектите и плащане е посочено, че се проверяват и други договори задължения. Доколкото разпоредбата е свързана с доказване на началния икономически размер на земеделското стопанство на кандидата, в случаите на доказването му с намерения през текущата спрямо дата на кандидатстване стопанска година, би следвало условието да е приложимо единствено по отношение на това изискване. В допълнение, предлагаме да се уточни, че проверка/посещение на място се извършва в случай, че сроковете за засяване/засаждане са след сключване на административен договор/издаване на акт за одобрение. В противен случай, е налице дублиране на административен контрол; В т. 2.3 от раздел 2. Финансово изпълнение на проектите и плащане, последно изречение, че предвидено, че „ДФЗ - РА изисква възстановяване на полученото първо плащане и прекратява едностранно и без предизвестие сключения административен договор“. Не е предвидено как се процедира	2. Не се приема. Както е посочено в т. 2.2 от раздел 2. Финансово изпълнение на проектите и плащане ДФЗ-РА извършва първото плащане и проверката/посещението на място за установяване спазване на засаждане/засяване на земеделските култури с намерение по реда на чл. 40, ал. 3 от Наредба № 4 от 2024 г. в случаите, когато началният икономически размер на стопанството се доказва с намерения за засаждане/засяване на земеделски култури през текущата спрямо кандидатстването стопанска година, и срока за засяване/засаждане е след подаване на заявлението за подпомагане. 3. Не се приема. В Условиата за изпълнение са предвидени конкретни последици при установяване на неизпълнение във всички етапи от сключване до изтичане на административния договор (пет години от подаване на заявлението за подпомагане).
--	--	--	--

			в случай, че е установено неизпълнение на изискването преди първо плащане. Предлагаме да се допълни текстът с цел по-голяма яснота за бенефициентите; 4. В т. 2.4.1 от раздел 2. Финансово изпълнение на проектите и плащане, с последното изречение е предвидено, че „Когато при оценката бъде установено, че броят на точките е по-малък от минималния брой на точките, дадени на заявленията за подпомагане, за които е бил наличен бюджет, но не по-малък от минималния брой точки определен в Условиата за кандидатстване, договорът се прекратява и първото плащане се възстановява“. Но, би следвало действията да бъдат аналогични и, когато след повторно извършване на оценка по критериите за подбор се установи, че заявлението за подпомагане получава брой точки под минимално допустимия за подпомагане. Предлагаме да се прилага идентичен подход и при двете обстоятелства.	4. Не се приема. Хипотезата е уредена в т. 10.2 от раздел 2. „Финансово изпълнение на проектите и плащане“ от Условиата за изпълнение.
--	--	--	--	--

19	28.09.2026	nazmie yumerova	Уважаеми дами и господа, Във връзка с провеждащото се обществено обсъждане на условията за кандидатстване по интервенцията за „Млад фермер“, моля за Вашето официално становище и разяснение по следния казус: Планирам да кандидатствам като млад фермер, като в икономическия размер на стопанството ми ще бъде включен парцел с трайни насаждения. Спецификата на имота е, че същият попада в урбанизирана територия (в регулация), но реално представлява действаща овощна градина. Към настоящия момент имотът се чертае ежегодно в Общинската служба по земеделие, за него се получават директни плащания (субсидии). Поради статута му на имот в регулация, между мен и собственика (моя баща) ще бъде сключен Договор за наем. Във връзка с това, моля за Вашите отговори на следните въпроси: 1. Допустимо ли е имот в регулация, който е доказано правно основание (вписан договор за наем) и се чертае като допустим земеделски парцел в ОСЗ, да бъде включен в бизнес плана на млад фермер и да генерира Стандартен производствен обем (СПО) за целите на кандидатстването? 2. Приема ли се от ДФЗ Договор за наем (по 33Д), трябва ли да е сключен за срок от 5 години с нотариална заверка на подписите и вписан в Агенцията по вписванията, като	Поставеният от Вас въпрос не се отнася до текстове или условия, предмет на настоящото обществено обсъждане, поради което не може да бъде разгледан в рамките на процедурата по чл. 4 от Наредба № 4 от 2024 г. Разяснения по отношение на условията за кандидатстване могат да бъдат поискани от кандидатите в срок до три седмици след откриване на приема, по реда на чл. 68, ал. 4 от Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП).
----	------------	--------------------	--	--

			валидно правно основание за ползване на земята по тази интервенция, предвид факта, че Законът за арендата в земеделието (ЗАЗ) е неприложим за имоти в регулация? 3. Ще бъде ли признат този имот при последващите проверки за изпълнение на бизнес плана, при условие че запази земеделското си ползване и допустимост през целия 5-годишен период? 4. Допустимо ли е заложената инвестиция от 7 500 евро да бъде формирана от кумулативната стойност на два или повече отделни дълготрайни материални актива (например: закупуване на трактор и прикачен инвентар към него, или два различни вида специализирано оборудване за овощна градина), стига те да са пряко свързани с производствената дейност и общата им стойност по фактури да покрива или надвишава изисквания минимум от 7 500 евро? 5. Предвижда ли се ограничение в Условиата за кандидатстване, което да задължава кандидата сумата да бъде изразходвана само един актив? 6. Трябва ли активите да са нови? Предварително Ви благодаря за разясненията. С уважение, Н. Юмерова	
--	--	--	--	--

20	28.09.2026	НССЗ	Предложения на Национална служба за съвети в земеделието по проекта на насоки за кандидатстване по Интервенция П.Д.1. „Стартова помощ за установяване на млади земеделски стопани в селското стопанство“ - втори прием по Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на Република България за периода (СПРЗСР) 2023-2027 г. 1. По отношение на Условието за кандидатстване: - По отношение на Раздел 2 „Определения“, т. 7 В Раздел 2 „Определения“, т. 7 е посочено, че за признаване на средно професионално образование със земеделска насоченост се приемат специалности от професионално направление код 0413 „Управление и администрация“ (за професии със земеделска насоченост). Същевременно, съгласно новия Списък на професиите за професионално образование и обучение (Заповед № РД 09-2230/09.08.2024 г., влизаща в сила от учебната 2026/2027 г.), в направление 0413 съществуват само две професии: 041301 „Мениджмънт и	Приема се частично. Текста на определението е прецизиран.
----	------------	------	--	---

		икономика“ и 041302 „Малък и среден бизнес“. Нито една от двете професии в официалния държавен регистър няма изрично дефинирана „зеделска насоченост“. Това създава правна неопределеност и възможност за субективно тълкуване от страна на проверяващите органи. Предлагаме текстът в Насоките да бъде прецизиран, като се отбележи изрично коя точно професия от направлението ще се зачита за допустима / професия 041302 „Малък и среден бизнес“ е най-близка до управлението на земеделски стопанства./ или Направление с код 0413 да бъде премахнато от списъка с допустими професионални направления или да бъде дадено друго по-ясно определение. - По отношение на раздел 7 „Допустими кандидати/бенефициенти“, Раздел I “Критерии за допустимост на кандидатите”, т. 5.2. „5. Договорите за наем и/или аренда по т. 2.4. и 2.5., включени при определяне на изискуемия минимален икономически размер на стопанството от над 8000 евро СПО, трябва да са: 5.2. с минимален срок на действие пет години, като	Не се приема. Предложението за намаляване на минималния срок на договорите за наем и/или аренда до една година за площите, заети с едногодишни култури, не може да бъде прието. Определеният минимален срок има за цел да осигури необходимия период за ползване на земеделската земя за изпълнение на бизнес плана и на поетите ангажименти по интервенцията. Срокът не е обвързан единствено с
--	--	--	---

			към датата на подаване на заявлението за подпомагане може да са изтекли не повече от 24 месеца от срока” Предлагаме още веднъж да се обмисли изискването договорите за наем и/или аренда, включени при определяне на изискуемия минимален икономически размер на стопанството от над 8000 евро СПО, да са с минимален срок на действие пет години. Да се даде възможност поне за едногодишните култури, срокът да е една година. Мотиви: В случай, че се намали срокът на договорите на една година (с изключение на договорите за трайни насаждения и многогодишни култури), това може да облекчи кандидатстването и да увеличи броя на млади земеделски стопани, които искат да развиват животновъдна дейност в т.ч. смесено производство – растениевъдство и животновъдство. Причината е следната: млади фермери със земя използвана от тях с едногодишни договори, които желаят да се занимават и със животновъдство в т.ч. да растат с животни, както и да преминат частично или изцяло в сектор животновъдство, но в момента все още нямат	продължителността на производствения цикъл на конкретната култура.
--	--	--	--	---

		животновъден обект и животни, много трудно може за един месец (в рамките на периода на кандидастване) да регистрират животновъден обект по реда на чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и да закупят животни, с които те да покрият изисквания минимален икономически размер от 8000 СПО. За да кандидатстват те ще трябва да се опитат да променят договорите си на 5 години, но това не зависи само от тях, а и от наемодателя/арендодателя и ако не успеят – няма да могат да кандидатстват. - По отношение на раздел 7 „Допустими кандидати/бенефициенти“, Раздел I “Критерии за допустимост на кандидатите”, т. 2.5. „2. . Към датата на подаване на заявлението за подпомагане кандидатите трябва да:: 2.5. са собственици и/или наематели на животновъдните сгради и помещения, използвани за животновъдната дейност, в случай че развиват такава, с изключение на животновъдни обекти – пасища за целогодишно пасищно отглеждане” Да се допълни точка 2.5 и да се даде възможност кандидати, които имат животновъден обект регистриран по реда на	Не се приема. Действащият текст поставя изискване кандидатът да е собственик и/или наемател на животновъдните сгради и помещения, използвани за животновъдната дейност, като изрично изключва животновъдните обекти – пасища за целогодишно пасищно отглеждане. Регистрацията на животновъдния обект по чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и правното основание за ползване на имота/обекта имат различно значение при преценката за допустимост. Поради това наличието на регистрация на животновъден обект само по себе си не е основание да отпадне изискването за доказване на правното основание за използваните животновъдни сгради и помещения.
--	--	--	--

			чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност, но нямат документ за неговата собственост/наем да са допустими за кандидастване, ако са собственици /наематели на имотите, върху които са разположени регистрираните на тяхно име животновъдни обекти т.е. 2.5 да се промени по следния начин: „2.5. са собственици и/или наематели на имотите върху които са разположени животновъдните сгради и помещения регистрирани на тяхно име като животновъден обект по реда на чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност и/или са само собственици и/или наематели на животновъдните сгради и помещения, използвани за животновъдната дейност, в случай че развиват такава, с изключение на животновъдни обекти – пасища за целогодишно пасищно отглеждане.“ Ако се приеме това предложение, това ще доведе до промяна и в изискваните документи при животновъдна дейност в условията за кандидастване и условията за изпълнение. Мотиви: Освен животновъдите, които отглеждат животни пасищно, съществуват и стопани, които са собственици или ползватели на имоти, върху които са	
--	--	--	--	--

			разположени животновъдни сгради и помещения, но по обективни причини тези постройки не са самостоятелно отразени в нотариалните актове или в приложените към тях скици — например когато са преместваеми или временни обекти, или когато липсва отделен идентификатор. Въпреки това съответните животновъдни обекти са регистрирани на името на стопаните по реда на чл. 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД) и подлежат на официален ветеринарномедицински контрол. Предложението е съобразено със специалната разпоредба на чл. 137, ал. 1, т. 1 ЗВД, която при регистрацията на животновъден обект допуска представяне на документ за собственост или друг документ, доказващ право на ползване или владение не само върху самия обект, но и върху имота, върху който той е разположен. Следователно специалният закон изрично признава като достатъчно правното основание върху терена. Въвеждането в условията за кандидатстване на по-тясно изискване кандидатът непременно да докаже отделно право на собственост или наем върху животновъдните сгради е допълнително условие, което не следва от режима на регистрация по ЗВД. Регистрацията по чл. 137 от ЗВД удостоверява, че БАБХ е идентифицирал обекта, неговия ползвател и	
--	--	--	---	--

		местонахождението му и е проверил изпълнението на приложимите ветеринарномедицински изисквания. Поради това правото върху имота, съчетано с регистрацията на животновъдния обект на името на кандидата, осигурява достатъчна проследимост и стабилно правно основание за извършване на дейността. Ако е необходимо, ДФЗ може да изисква допълнителни доказателства само при конкретно несъответствие относно местоположението, правото на ползване или идентичността на регистрирания обект. - По отношение на раздел 7 „Допустими кандидати/бенефициенти“, Раздел I “Критерии за допустимост на кандидатите”, част ВАЖНО: <i>„От датата на подаване на заявлението за подпомагане до изтичане на административния договор, кандидатът е длъжен да се осигурява без прекъсване съгласно Кодекса за социално осигуряване“</i>: Предлагаме това изискване за непрекъснатост в осигуряването да отпадне или да важи от датата на подписване на договора. Да се даде възможност осигуряването да е в пълно съответствие с Кодекса за социално осигуряване (КСО) т.е. да не се изисква земеделските стопани да се	Не се приема. Изискването е въведено с оглед осигуряване на еднакви условия за кандидатите и недопускане на неравнопоставеност между земеделските стопани, развиващи дейност в сектор „Растениевъдство“, и тези в сектор „Животновъдство“. При отпадане или ограничаване на изискването за определени периоди, би се създадо различно третиране на кандидатите в зависимост от вида на земеделската им дейност. Изискването е свързано с изпълнението на ангажиментите по интервенцията и неизпълнението му може да доведе до непостигане на заложените в Стратегическия план индикатори.
--	--	--	---

			осигуряват всеки месец, а само през месеците когато развиват активна земеделска дейност. Мотиви: Кодекса за социално осигуряване (КСО) дава възможност на земеделските стопани да преустановяват временно осигуряването си и би трябвало условията за изпълнение да не надхвърлят Кодекса и неговите разпоредби. Съгласно КСО задължението за осигуряване на регистрираните земеделски стопани възниква от деня на започване / възобновяване на трудовата дейност и продължава до нейното временно прекъсване или прекратяване. При временно прекъсване, на трудовата дейност земеделския стопанин подава декларация по утвърден образец от изпълнителния директор на НАП до компетентната териториална дирекция на НАП, подписана от земеделския стопанин, в 7-дневен срок от настъпване на обстоятелството. Упражняването на трудова дейност е в основата за осигуряването на лицата за част или всички покрити от държавното обществено осигуряване социални рискове. Обвързването на осигуряването с полагането на труд е	
--	--	--	--	--

		изведено в чл.10, ал.1 от КСО, който гласи, че осигуряването възниква от деня, в който лицата започват да упражняват трудова дейност по чл.4 или чл.4а, ал.1 и за който са внесени или дължими осигурителни вноски и продължава до прекратяването / временното ѝ прекъсване. Предвид изложеното, земеделският стопанин подлежи на задължително осигуряване за фондовете на държавното обществено осигуряване само за периодите, през които упражнява трудова дейност като регистриран земеделски стопанин. При условие, че извършваната от него дейност в зависимост от производството му може да бъде свързана с известна сезонност, то за месеците на календарната година, през които няма да упражнява дейност заради тази сезонност, той няма задължение да внася осигурителни вноски като самоосигуряващо се лице по чл.4, ал.3, т.4 от КСО. - По отношение на Таблица III.A.1 „Налична (използвана) в стопанството земя“ в Приложение 3 “Заявление за подпомагане“ : В забележките за таблицата е отбелязано, че когато отглежданите култури са междинни/	Не се приема. Междинните/вторите култури са включени в определянето на икономическия размер на стопанството и са част от информацията, която кандидатът декларира за стопанството и се посочват в Таблица 12. „Определяне на икономическия размер на стопанството“.
--	--	--	---

		втори култури не се попълват дка, заложен в колона "Обработваема (използвана)". Предлагаме да се запише изрично като забележка, че размерът на междинните / втори култури може да е по-малък от размера на основните култури и ако трябва това да се отбелязва в допълнителна колона. Също така в СЕУ да ме се изисква площта на междинните / втори култури да е равен на основните култури. Мотиви: При настоящия запис, може погрешно да се приеме, че площта на междинните/втори култури е автоматично равна на площта на основната култура, поне по този начин го смяташе СЕУ при попълване на заявлението в системата по първия прием. Същевременно по предходния прием са налични не малко случаи, при които междинната култура е по-малка по размер от площта на имота/основната култура и за да се отговори на изискването на СЕУ младият фермер се принуждаваше или да гледа като междинна/втора култура с размер на площта равна на основната или изобщо да не отглежда. - По отношение на раздел III. Обща информация за бизнес плана ,т.2. Избрана	Указанията за попълване на таблица III.A.1 „Налична (използвана) в стопанството земя“ от заявленията са допълнени.
--	--	--	---

		крайна дата в Приложение 3 “Заявление за подпомагане“ : В т.2 е записано следното: „Моля, определете крайна дата (ден, месец и година), която е в периода от 1 година до 2 години считано от датата на подаване на заявлението за подпомагане“. В забележка на същия ред е записано следното: „Попълва се дата, която е в периода от 1 години и три месеца до 2 години, считано от датата на подаване на заявлението за подпомагане и е съобразена с агротехническите срокове на отглежданите култури в земеделското стопанство“. В забележката „трите месеца би трябвало да отпаднат“. 2. По отношение на Условието за кандидатстване / Условието за изпълнение: - По отношение на някои документи в Раздел 14. „Изискуеми документи, в т.ч. документи, доказващи съответствие с критерии за подбор/оценка“ към Условието за кандидатстване и Приложение А към Условието за изпълнение „Списък с документи, които се прилагат към искане за	Приема се. Указанието е прецизирано. Не се приема. В Условието за кандидатстване и Условието за изпълнение е предвидено съответните документи да бъдат представяни, когато служебна проверка/справка не може да бъде извършена. По този начин е запазена възможността за служебен обмен на информация, когато такъв е възможен, без да се създава задължение за кандидата да
--	--	--	--

			второ плащане“, които се изискват при кандидатстване/ плащане (например документи, удостоверяващи право на ползване с регистрирано в общинската служба по земеделие правно основание / Годишна данъчна декларация/ Липса на задължения към общини и т.н.) е отбелязано, че те ще се изискват в случай че не е възможно да бъде извършена служебна проверка/справка от страна на ДФЗ. <u>Предлагаме да се опише накратко процедурата, при която младите фермери ще бъдат запознати, кога и в какви случаи за дадения документ ДФЗ не може да извърши служебна справка/служебна проверка (например да се заложи в условията за кандидастване / условията за изпълнение, че ДФЗ ще публикува допълнителни разяснения за кои документи не може да извърши служебна справка) или да се отбележи за тези документи, че дадения документ ще се предоставя при изрично поискване от страна на ДФЗ, в случай че не е възможно да бъде извършена служебна проверка от страна на ДФЗ. Ето пример за предложение за записване:</u>	представя документи, до които администрацията може да достъпи по служебен път.
--	--	--	--	---

			„2. Данъчна декларация за последния отчетен период преди подаване на искане за плащане и приложенията към него (при изрично поискване от страна на ДФЗ, в случай че не е възможно да бъде извършена служебна проверка от страна на ДФЗ.) Мотиви: Ясното предварително посочване на случаите, в които ДФЗ не може да извърши служебна справка или проверка, ще осигури предвидимост за младите фермери и ще ограничи риска от непълноти в подадените заявления за подпомагане и искания за плащане. Младите земеделски стопани трудно могат да преценят кои документи следва да набавят самостоятелно, което може да доведе до допълнителна кореспонденция, кратки срокове за реакция, забавяне на разглеждане на проектите или неблагоприятни последици поради непредставяне на документ. По отношение на втората възможност за изричното уведомяване от страна на ДФЗ, когато служебната проверка/справка е невъзможна, ще намали административната тежест и ще предотврати изискването на документи, до които администрацията има служебен достъп. По този начин документите ще се представят само при реална необходимост и след конкретно искане, без да се разчита младите фермери да установяват предварително наличието или липсата на	
--	--	--	---	--

			техническа възможност за служебен обмен на данни между отделните администрации/звена. - По отношение на документите в Раздел 14. „Изискуеми документи, в т.ч. документи, доказващи съответствие с критерии за подбор/оценка“ към Условието за кандидастване и Приложение А към Условието за изпълнение „Списък с документи, които се прилагат към искане за второ плащане“, които се изискват при животновъдна дейност. За всички горепосочени документи (в т.ч. т. 5 на Раздел 14 и т.2. на „Увеличаване броя на животните в стопанството“ на Приложение А към Условието за изпълнение), да се уточни че в случаите на животновъдни обекти – пасища за целогодишно пасищно отглеждане, се изисква документ за собственост/право на ползване на имота (пасището), върху което е регистриран животновъдния обект по чл. 137 от ЗВД. Мотиви: При пасищното отглеждане животновъдните обекти са пасищата.	Не се приема. Не е необходимо въвеждането на отделна разпоредба, тъй като в т. 2.5 от Раздел 7 на Условието за кандидатстване изрично са изключени животновъдните обекти – пасища за целогодишно пасищно отглеждане от изискването за собственост/наем на животновъдните сгради и помещения. За земеделските площи е приложимо общото изискване за наличие на регистрирано правно основание за ползване, включително за имотите, върху които са разположени животновъдни обекти и на които не се отглеждат култури, участващи във формирането на СПО.
--	--	--	---	---

			3. По отношение на Условието за изпълнение: По отношение на документ 5. „Заверено от банката пълно банково извлечение от деня на извършване на плащането, доказващо плащане от страна на ползвателя на разходите за дълготрайни материални активи, посочени в бизнес плана (при плащане по банков път)“ в Приложение А към Условието за изпълнение „Списък с документи, които се прилагат към искане за второ плащане“: <u>Да не се изисква заверка от банката (поне за извлечения направени по електронен път).</u> Мотиви: Опитът на НССЗ при подпомагането на млади фермери и други земеделски стопани в подготовката на документи за подаване на заявки за плащане по Програмата за развитие на селските райони 2014–2020 г. и по СПРЗСР 2023–2027 г. показва, че земеделските стопани срещат затруднения при получаването на подобни заверки. Голяма част от банките отказват да заверяват извлечения, издадени по електронен път, или прилагат сложни вътрешни процедури. В някои банкови извлечения изрично е посочено, че документът не подлежи на заверка, поради което местните банкови клонове отказват да	Не се приема. Изискването за заверено от банката пълно банково извлечение има за цел да осигури надеждно доказване на извършеното плащане по разходите за дълготрайни материални активи, посочени в бизнес плана.
--	--	--	---	--

			го подписат. Това води до спорове между земеделските стопани и банковите служители, до необходимост от изпращане на допълнителни искания към регионални или централни структури на банките, както и до заплащане на високи такси. Същевременно електронното банково извлечение съдържа необходимите данни за титуляря, банковата сметка, датата, основанието и размера на плащането и позволява извършването на проверка за автентичност и проследимост на операцията. Изискването за допълнителна банкова заверка не осигурява съществено по-висока степен на надеждност, но създава административна и финансова тежест и може да забави подаването и обработването на исканията за плащане. Поради това предлагаме електронните банкови извлечения да се приемат без заверка от банката, а допълнително потвърждение да се изисква само при конкретно установено несъответствие или съмнение относно извършеното плащане.	
--	--	--	--	--